

İsviçre Medeni Kanunu'nda Evlat Edinmeye İlişkin Hükümlerde Yapılan Değişiklikler*

Amendments of the Provisions Regarding
Adoption in Swiss Civil Code

Harun DEMİRBAŞ** - Davut ARMAĞAN***

Öz

İsviçre Medeni Kanununda evlat edinmeye ilişkin düzenlemelerde değişiklikler yapılmış ve bu değişiklikler 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Bu değişiklikler ile sadece Kanunda bulunan bazı maddelerde değişiklik yapılmakla kalmamış, aynı zamanda kanunda bulunmayan yeni hükümler de eklenmiştir. Evlat edinme talebinde bulunabilecek kişilerin çevresi genişletilmesi, birlikte evlat edinenlerin ortak hayat sürmeleri, evlat edinebilmek için gerekli olan yaş farkının düşürülmesi, evlat edinebilmek için bir azami yaş farkının getirilmesi, yaş farkına dair sınırların çocuğun yararına olması durumunda göz ardı edilebilmesi, öz anne ve babaya çocukla onların kişilik hakkı gerekçesi ile çocukla kişisel ilişki kurulmasından ve bilgi paylaşımından kaçınma hakkı getirilmesi, yapılan başlıca değişikliklerdir. Bunun yanı sıra evlat edinmeye ilişkin olarak kullanılan kavramlarda da bazı değişikliklere gidilmiştir. İsviçre hukukunda yapılan bu değişikliklerden bazıları Türk hukukunda da yapılabilecek olası değişiklikler bakımından dikkate değer olup, bazıları ise Türk toplum ve aile yapısı ile bağdaşmamaktadır.

Anahtar kelimeler: İsviçre Medeni Kanunu, Türk Medeni Kanunu, evlat edinme, evlat edinen kişi, evlat edinmenin şartları ve sonuçları.

ABSTRACT

Some amendments was made in Swiss Civil Code regarding adoption and these amendments came into force since 1 January 2018. With these amendments not only some articles of Swiss Civil Code were amended but also some new provisions

* Makale gönderim tarihi: 20.11.2019. Makale kabul tarihi: 26.11.2019. Harun Demirbaş, Davut Armağan "İsviçre Medeni Kanunu'nda Evlat Edinmeye İlişkin Hükümlerde Yapılan Değişiklikler", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, 2019, s. 45-82.

** Doç. Dr., İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi. İletişim: İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi - Göztepe Mah. Atatürk Cad. No: 40/16 Beykoz 34815 İstanbul.

*** Ar. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı. İletişim: İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi - Göztepe Mah. Atatürk Cad. No: 40/16 Beykoz 34815 İstanbul.

were added which were not in Swiss Civil Code before. Widening the the sphere of the persons who wants adoption, maintaining a common life of the adoptive parents, reducing of minimum age difference which is necessary for adoption, providing a maximum age difference between adopted person and adoptive person, overlooking of the age difference restrictions when the situation is child's welfare, providing a right of avoidance to biologic parents from establishing a personal relationship and information share based on their personality rights, are the main amendments. Moreover some amendments also was made about the concepts regarding to adoption. Some of these amendment that was made in Swiss law can be considered with respect to possible future amendments in Turkish law. But some of these amendments do not accord with the Turkish society and family structure.

Keywords: Swiss Civil Code, Turkish Civil Code, adoption, adoptive person, conditions and results of adoption.

Giriş

İsviçre Medeni Kanunu'nun (ZGB) evlat edinmeye ilişkin hükümleri hakkında değişikliğe ilişkin Tasarı 17 Haziran 2016 tarihinde kabul edilmiş ve bu hükümler 1 Ocak 2018 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Değişikliğe esas Tasarı metninde İsviçre'de evlat edinme hukukuna ilişkin hükümlerin 1970'li yıllarda geniş kapsamlı olarak revizyona tabi tutulduğu; ancak o günlerden bu yana sosyal hayatta yaşanan gelişmeler kapsamında özellikle evlilik dışı yaşam birlikteliklerinin sosyal hayatın bir gerçeği olduğu ve giderek bunların sayısının arttığı; eşcinsel çiftlerin birlikteliklerini tescil edebildikleri¹; karşılıklı hak ve yükümlülüklerle birbirlerine karşı bunların bağlı oldukları ve bu sebeple bazı açılardan evli çiftlerle bir tutulmayı hak ettikleri; buna karşılık evlat edinmeye ilişkin mevcut hükümlerin -evlilik dışı birliktelikleri dışlamak suretiyle- yalnızca evlilik içinde yaşamak üzere evlat edinmeye izin verdiği; ancak son yıllardaki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları göz önüne alındığında evlat edinmeye ilişkin mevcut hükümlerin bu konudaki güncel taleplere karşılık veremediği ve bu sebeple evlat edinmeye ilişkin hükümlerde yeni bir revizyona ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir².

Bu çalışmada, sözü edilen maksatla hazırlanan teklif ve bu teklifin kabul edilmesi sonucunda meydana gelen değişikliklerin neler olduğu ve bu değişikliklerde kanunkoyucunun iradesinin ne olduğu ortaya konulmaya çalışıla-

1 18 Haziran 2004'de İsviçre'de yürürlüğe giren "Eşcinsel Çiftlerin Tescil Edilmiş Hayat Ortaklıklarına İlişkin Federal Kanun" (*Bundesgesetz über die eingetragene Partnerschaft gleichgeschlechtlicher Paare*) (*Partnerschaftsgesetz, PartG*). İlgili kanun hakkında bir inceleme için bkz. Mustafa Dural, "İsviçre'de Eşcinsel Hayat Ortaklıklarının Düzenlenişi", *Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Yıl 2013, Cilt 8, s. 927-936.

2 Botschaft zur Änderung des Schweizerischen Zivilgesetzbuches (Adoption), (Botschaft), s. 878. Tasarı metni için bkz. <https://www.admin.ch/opc/de/federal-gazette/2015/877.pdf> (19.11.2019)

cak; aynı zamanda söz konusu değişiklik ile getirilen hükümlerin mevcut Türk Medeni Kanunu (TMK) hükümleri ile karşılaştırılmak suretiyle hukukumuz açısından yapılabilecek olası bir değişikliğe kaynaklık etmesinin gerekli olup olmadığı hususu tartışılacaktır.

Yapılan kanun değişikliği ile sadece ZGB'nin evlat edinmeye ilişkin maddi hükümlerinin yanı sıra bunların uygulanma ve intibak hükümleri de değişikliğe uğramış; ayrıca Eşcinsel Çiftlerin Tescil Edilmiş Hayat Ortaklıklarına İlişkin Kanun, İsviçre Medeni Usul Kanunu³ ve Mesleki Yaşlılık, Mirasçılar ve Maluliyet Sigortasına İlişkin Kanun⁴ gibi başkaca kanunlarda da evlat edinmeye ilişkin hükümlerde de değişiklikler gerçekleşmiştir. Çalışmamızda İsviçre Medeni Kanunu kapsamında yapılan evlat edinmenin şartları ve sonuçlarına ilişkin değişiklikler ele alınmış olup sözü edilen diğer değişiklikler bu çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

I. Genel Olarak İsviçre Medeni Kanunu'nda Getirilen Düzenlemelerin Yapısı

1 Ocak 2018 itibarıyla yürürlüğe giren hükümler ile evlat edinme kurumuna ilişkin hüküm sayısı 19'dan 28'e yükselmiştir. Değişiklik ile birlikte evlat edinme hükümlerinin üst başlıkları yapılan bir ekleme dışında aynı kalmıştır⁵.

Birlikte evlat edinebilmek için evli olma şartını öngören Art. 264 hükmünde yapılan değişiklikle “eşler” terimi yerine “evlat edinmek isteyenler” ifadesi kullanılmak suretiyle çerçeve genişletilmiş; tek başına evlat edinmeyi düzenleyen 264b'ye fıkra eklenmek suretiyle kayıtlı birliktelik mensuplarının da şartları olduğu takdirde evlat edinmesine imkân tanınmış ve nihayet diğer eşin çocuğunu evlat edinmeyi düzenleyen Art. 264a/3 ayrı bir maddede (Art. 264c) düzenlenerek evli olduğu eşinin (*verheiratet ist*) yanı sıra kayıtlı partnerinin (*in eingetragener Partnerschaft lebt*) ve fiili yaşam ortağının (*eine faktische Lebensgemeinschaft führt*) çocuğunu da evlat edinmek mümkün hale getirilmiştir.

3 19 Aralık 2008 tarihli *Schweizerische Zivilprozessordnung (ZPO)*.

4 25 Haziran 1982 tarihli *Bundesgesetz über die berufliche Alters-, Hinterlassenen- und Invalidenvorsorge (BVG)*.

5 Buna göre; A. Küçüklerin evlat edinilmesi (*Adoption Minderjähriger*), B. Ergin kişinin evlat edinilmesi (*Adoption einer volljährigen Person*), C. Hükümleri (*Wirkungen*), D. Usul (*Verfahren*), D^{bis}, Evlat edinme sırları (*Adoptionsgeheimnis*), D^{ter}, Evlat Edinme, Öz Anne Baba Ve Altsoy Hakkında Bilgi (*Auskunft über die Adoption und die leiblichen Eltern und deren Nachkommen*), D^{quater}, Kantonal Bilgi Mercii ve Arama Hizmeti (*Kantonale Auskunftsstelle und Suchdienste*), E. İptal (*Anfechtung*) ve F. Çocukların Evlat Edinilmesinde Aracılık (*Adoptivkindervermittlung*), hem değişiklik öncesinde hem de değişiklik sonrasında aynı kalan üst başlıklar olmuştur. Buna karşılık D^{quinqies}, Öz Anne Baba İle İlişki (*Persönlicher Verkehr mit den leiblichen Eltern*) ise değişiklikten önce İsviçre Medeni Kanunu'nda yer almayan yeni bir madde başlığıdır.

Tasarıda ZGB'de evlat edinmeye ilişkin hükümlerde yapılan değişiklikler ile mevcut düzenlemelerde belirli bir somut olayın şartlarının takdiri ve özellikle çocuk menfaati ilkesinin gözetilmek suretiyle somut olayda uygun bir çözüm üretilmesine ilişkin takdir alanı bırakılmaması dolayısıyla söz konusu olan “esnekliğin bulunmaması” nedeniyle bazı evlat edinme şartlarının esnekleştirildiği belirtilmiştir⁶. Yapılan değişiklikler ile çocuğun menfaatinin de evlat edinme kararının merkezine alındığı ifade edilmiştir⁷. Sözü edilen “esneklik yokluğu”nun giderilerek somut olayda evlat edinmeye ilişkin değerlendirmede takdire alan açılması gerektiği ifade edilmiştir. Bu mülahaza ile kanun hükümlerinin evlat edinmeye için öngörülen asgari şartların (asgari yaş, taraflar arasındaki yaş farkı vb.) karine niteliğinde olduğu, çocuk yararı gerekçesiyle istisnaen sözü edilen asgari şartlardan somut olayda ayrılmaya imkân verildiği ifade edilmiştir⁸. Bu kanuni şartların yerine getirilmesi gerekliliği çocuk yararının sağlanması için kural olarak gerekli olup istisnaen kanuni şartları taşımayan belirli bir somut olayda, esas çocuk yararı sözü edilen kanuni şartların gerçekleşmediğinin göz ardı edilmesini gerektiriyorsa, bu şartların aranmasından vazgeçilerek çocuk yararının gerektirdiği gibi evlat edinmeye izin verilmesi gerektiği belirtilmiştir⁹. Bunun dışında yapılan değişiklik ile belirli kişi veya kişi gruplarının (*evlilik dışı birliktelikler*) kural olarak evlat edinmeden mahrum bırakılmadığı da vurgulanmıştır¹⁰.

II. Evlat Edinmeye İlişkin İsviçre Medeni Kanunu Hükümleri

A. Küçüklerin Evlat Edinilmesi

1. Genel Olarak

Küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin olarak İsviçre Medeni Kanunu'nun değişiklikten önceki hükümleri Art. 264 - Art. 266 arasında sekiz madde halinde yer almakta iken değişiklikten sonra bu konuya ilişkin hükümlerin sayısı ona çıkmıştır. ZGB Art. 264c ve Art. 267b yapılan değişiklik ile kanuna eklenmiştir. Üvey çocuğun evlat edinilmesi başlıklı Art. 264c ile bir kişinin, evli olduğu eşinin ya da kayıtlı partnerinin veya fiili yaşam ortağının çocuğunu evlat edinebileceği hüküm altına alınmıştır. Art. 267b'de ise çocuğun vatandaşlığına yer verilmiştir. Ayrıca değişiklikten önceki düzenlemede mevcut olan maddelerden bazılarında yeni fıkralar da eklenmiştir. Söz konusu fıkralara ilgili hüküm incelenirken değinilecektir.

6 Botschaft, s. 899.

7 Botschaft, s. 900.

8 Botschaft, s. 900.

9 Botschaft, s. 900-901.

10 Botschaft, s. 900.

2. Genel Şartlar

Küçüklerin evlat edilmesinin genel şartları ZGB Art. 264¹¹ hükmünde düzenlenmiştir. Maddenin ilk fıkrasında evlat edinmek isteyen kişilerin evlat edinmek istedikleri çocuk üzerinde bakım ve terbiye gerekliliği ve bunun süresi düzenlenmiştir. Yeni eklenen ikinci fıkrada ise evlat edinmek isteyen kişilerin, çocuğun bakım ve gözetimini onun ergin olmasına kadar sürdürebilecekleri konusunda olumlu kanaatin varlığı aranmıştır.

Art. 264 hükmünde göze çarpan ilk değişiklik terimler konusunda olmuştur. Değişiklikten önceki “çocuk/Kind” terimi yerine “ergin olmayan çocuk/minderjähriges Kind” terimi kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, evlat edinmek isteyen kişileri belirtmek üzere değişiklikten önce “müstakbel evlat edinen anne baba/künftigen Adoptiveltern” ibaresinin kullanılmış olmasına karşın değişiklik ile evlat edinmek isteyen kişiler/adoptionswilligen Personen” ibaresi getirilmiştir. Bu noktada değişiklik ile evlat edinme prosedüründe yer alan kişilere ilişkin olarak ZGB’de yer alan terimlerin neye tekabül ettiğini belirtmek yerine olur. Evlat edinme hukuki kurumu bakımından esaslı görmediğimiz bu değişiklik ile “evlat edinilen çocuk (Adoptivkind)” ve “Evlat edinen ana baba (Adoptiveltern) terimlerinin evlat edinmenin gerçekleşmesinden sonraki aşamada söz konusu kişileri ifade ettiği açıklığa kavuşturulmuştur. Evlat edinmeden önce durumu daha açık ifade etmek üzere “evlat edinmek isteyen kişi(ler) (adoptionswillige Personen) veya evlat edinen kişi(ler) (adoptierende Personen) kavramlarının getirildiği ifade edilmiştir. Böylece İsviçre kanunkoyucusunun iradesinin, evlat edinme hukuki ilişkisinin kurulmasından önce ilgili kişilerin bu kurumun sunduğu yetki ve sorumluluğu hükmün ifade etmeye başlamasıyla elde edebilecekleri yönünde olduğu söylenebilir. Aynı terim değişikliği yetişkinlerin evlat edinilmesine de yansımıştır. Yetişkin bir kişinin evlat edinilmesi açısından ise “evlat edinilen kişi (zu adoptierende Person)” deyimini kullanılmıştır¹². Türk Medeni Kanunu’nun evlat edinmeye ilişkin m. 305 vd. maddelerine bakıldığında evlat edinmek isteyen kişi için “evlat edinen” evlat edinilmek istenen kişi için ise “evlat edinilen” deyimlerinin kullanıldığı görülmektedir.

11 ZGB Art. 264:

1 Ein minderjähriges Kind darf adoptiert werden, wenn die adoptionswilligen Personen während mindestens eines Jahres für Pflege und Erziehung des Kindes gesorgt haben und nach den gesamten Umständen zu erwarten ist, die Begründung eines Kindesverhältnisses diene seinem Wohl, ohne andere Kinder dieser Personen in unbilliger Weise zurückzusetzen.

2 Eine Adoption ist nur möglich, wenn die adoptionswilligen Personen aufgrund ihres Alters und ihrer persönlichen Verhältnisse für das Kind voraussichtlich bis zu dessen Volljährigkeit sorgen können.

12 Botschaft, s. 923.

Bu bakımdan TMK düzenlemesi evlat edinme hukuki kurumunun ilgililerini tavsif ederken ZGB'nin aksine evlat edinmenin hüküm ifade etmesinden önceki veya sonraki dönem olarak bir ayrıma gitmediği; her iki zaman bakımından aynı deyimleri kullandığı görülmektedir. Esasen evlat edinme hukuki kurumunun hüküm ifade etmesi bu hususta hâkimin karar vermesine bağlıdır. Kanuni şartların oluştuğunun tespitini yapıp mahkemece evlat edinmeye karar verilmesiyle ilgili kişiler hukuken “evlatlık” veya “evlat edinen” sıfatını taşıyabilmektedir. Hal böyle olunca henüz evlat edinmeye yönelik davanın açılmasıyla birlikte başlayan süreçte dahi, evlat edinme ile aralarında soybağı kurulacak kişileri ifade etmek üzere bu terimlerin kullanılmasında hukuki nitelikleme olarak bir sakınca bulunmamaktadır.

ZGB Art. 264/2 ise değişiklik ile birlikte Kanuna eklenen yeni bir hükümdür. Bu hüküm uyarınca evlat edinmek isteyen kişilerin yaşı ve kişisel durumu göz önüne alındığında çocuğun bakım ve gözetiminin onun erginliğine kadar sürdürebileceklerinin anlaşılması gerekmektedir. Dolayısıyla artık bir çocuğun evlat edinilmesinde çocuğun en az bir yıl boyunca evlat edinen tarafından bakılmış olması yeterli görülmemiştir. Bu şarta ek bir şart daha aranmaktadır. Evlat edinenlerin zaten en az bir yıl boyunca baktıkları çocuğa sundukları bakım ve gözetimi onun erginliğine kadar sürdürmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Evlat edinmeye karar verilebilmesi için bu konuda evlat edinenler yaşları ve kişisel ilişkileri bakımından değerlendirilmeli ve sayılan hususlar çocuğun yararına olacak biçimde söz konusu bakım ve gözetimin onun erginliğine kadar devam edeceği konusunda olumlu kanaatin oluşması beklenmektedir¹³.

ZGB Art. 264/2 hükmünün TMK'da bir karşılığı bulunmamaktadır. Ancak Kanunda böyle bir hükmün bulunmaması kanaatimizce bir söz konusu sistem açısından bir eksiklik meydana getirmemektedir. Zira evlat edinmeye ilişkin olarak yapılacak değerlendirmenin kapsamına başvuru öncesi en az bir yıl boyunca bakım ve gözetimin gerçekleştirilmiş olup olmadığını tesbitinin yanı sıra evlat edinmek isteyen kişi veya kişilerin küçüğün bakımını ve eğitimini ileride de gerçekleştirebilecek durumda olup olmadıkları da dâhildir¹⁴. Yoksa hâkimin

13 Bu düzenlemenin kaynağını FMedG (*Fortpflanzungsmedizingesetz*) Art. 3/2 bent b. oluşturmaktadır. Bu hükümde üreme metotlarının çiftlerde kullanılması için, bu kişilerin yaşı ve kişisel durumu göz önüne alındığında çocuğun erginliğine kadar bakıp gözetilmesinin mümkün olması gerektiği ifade edilmiştir. Bkz. Botschaft, s. 924.

14 Esasen 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un m. 5 uyarınca aile mahkemesi hâkimi gerekli gördüğü hallerde uzmanlardan yararlanır. Bu hallerden biri de evlat edinmenin çocuk yararına olup olmadığının tespitidir. Bu kapsamda sosyal hizmet uzmanları tarafından ilgili taraflarla görüşülerek sosyal inceleme raporu hazırlanarak mahkemeye sunulmaktadır. Sosyal hizmet uzmanın yaptığı incelemeler sonucunda uygulamada evlat edinenin yaşı, sağlığı, ailesi ve çevresi ile ilişkileri gibi kişisel incelemeler

sadece TMK m. 305/1 uyarınca bakım ve gözetimin gerçekleşmesini yeterli görmesi söz konusu olmaz. Kaldı ki ZGB Art. 264/2'deki husus hukukumuz açısından TMK m. 305/2 gereğince evlat edinmenin küçüğün yararına olması gerekliliği kapsamında değerlendirilebilir.

3. Birlikte Evlat Edinme

Eşlerin birlikte evlat edinmesi ZGB Art. 264a¹⁵ hükmünde düzenlemiştir. Değişiklikten önce hüküm üç fıkradan oluşmakta iken değişiklik sonucunda iki fıkraya düşmüştür. Değişiklikten önceki 1. ve 2. fıkraların içeriği değişiklikten sonra maddenin ilk fıkrasında tek fıkra halinde düzenlenmiş, önceki hükmün üçüncü fıkrası ise maddeden ayrılmış ve ZGB Art. 264c olarak ayrı bir madde de düzenlenmiştir. Bunun dışında değişiklik ile Kanuna eklenen Art. 264/2 ise yeni bir düzenlemedir.

Değişiklikten önceki düzenlemede eşlerin birlikte evlat edinebilecekleri ve bu birlikte evlat edinmenin ancak evli eşlere mahsus olduğu hükme bağlanmıştı. Bunun yanı sıra eşlerin 5 yıldır evli olmaları ya da 35 yaşlarını doldurmalarının zorunlu olduğu kabul edilmişti. Değişiklik sonucunda ZGB Art. 264a/1 uyarınca eşlerin yine birlikte evlat edinebilecekleri düzenlenmiştir. Bunun için eşlerin en az üç yıl boyunca ortak bir evde yaşaması ve eşlerin her ikisinin 28 yaşında olması yeterli görülmüştür.

ZGB Art. 264/1'de gerçekleşen değişiklikler ele alındığında birlikte evlat edinmenin şartı olarak eski düzenlemede yer alan “evli olma/*verheiratet sein*” yerine “aynı evde ortak hayatı sürdürmek/*gemeinsamen Haushalt führen*” ibaresi getirilmiştir.

ZGB Art. 264a/1'de yapılan diğer bir değişiklik fıkra gereği tamamlanması gereken süreler ve aranan yaş şartı açısından dır. Değişiklikten önceki hükümde eşlerin birlikte evlat edinebilmesi için beş yıl evli olma şartı aranmakta iken değişiklik ile birlikte bu süre kısaltılarak üç yıla indirilmiştir. Bunun yanı sıra değişiklikten önce eşler açısından 30 yaşın doldurulması şartı aranırken değişiklik ile birlikte eşlerin 28 yaşında olması yeterli görülmüştür. Yaş şartında yapılan değişikliklerin gerekçesine bakıldığında, değişiklikten önceki yaş şartının diğer ülke hukuklarına nazaran çok katı olduğu ve birçok evlat edinmek

yapılmakta; ilgilinin sosyal ve ekonomik koşullarının çocuğun ihtiyaçlarını karşılamaya yeterli olup olmadığı hususu özellikle değerlendirilmektedir.

15 ZGB Art. 264a:

1 *Ehegatten dürfen ein Kind gemeinschaftlich adoptieren, wenn sie seit mindestens drei Jahren einen gemeinsamen Haushalt führen und beide mindestens 28 Jahre alt sind.*

2 *Vom Mindestalter kann abgewichen werden, wenn dies zur Wahrung des Kindeswohls nötig ist. Die Ehegatten haben die Abweichung zu begründen.*

isteyen çifte bu yolu kapattığı ifade edilmiştir¹⁶.

ZGB Art. 264a/1'in getirdiği önemli bir değişiklik de değişiklikten önce hükümde aranan şartların birbirine alternatif olarak gerçekleşmesi mümkün ve yeterli iken değişiklikten sonra bu durum ortadan kalkmıştır. Artık fıkroda yer alan bu şartların beraber bulunması aranacaktır¹⁷. Değişiklikten önce eşlerin beş yıldır evli olması veya otuz beş yaşını doldurmasının (*5 Jahre verheiratet sein oder das 35. Altesjahr zurückgelegt haben*) herhangi birinin gerçekleşmesi yeterli iken değişiklikten sonra eşlerin en az üç yıldır ortak bir evde yaşamak ve her ikisinin en az yirmi sekiz yaşında olması (*wenn sie seit mindestens drei Jahren gemeinsamen Haushalt führen und beide mindestens 28 Jahre alt sind.*) gerekmektedir.

Birlikte evlat edinmenin şartları hakkında ZGB'de yapılan bu değişiklik ile -esasen TMK'dan kısmen farklı olan- eski ZGB düzenlemesinde yeni farklar da meydana gelmiştir. TMK m. 306 uyarınca eşlerin ancak birlikte evlat edinebilecekleri; bunun için de eşlerin en beş yıldan beri evli olmaları veya otuz yaşını doldurmuş bulunmaları gerektiği hükme bağlanmıştır. ZGB'nin değişiklikten önceki düzenlemesinde eşlerin ancak birlikte evlat edinebilecekleri ve bunun için beş yıl evli olmaları veya otuz beş yaşlarını doldurmaları gerektiği belirtilmişti. Görüldüğü üzere ZGB'de yapılan değişiklikten önce TMK düzenlemesi ile farklılaştığı tek nokta, birlikte evlat edinmenin seçimlik şartlarından birini teşkil eden yaş şartı açısından TMK'nın beş yaş daha düşük bir yaş şartı aramasıdır.

Değişiklik ile birlikte ZGB düzenlemesi uyarınca evli olma yerine ortak evde yaşama kavramı getirilmiştir¹⁸. Bunun yanında bunun süresi de kısaltılmıştır.

16 Botschaft, s. 903. Kanunun değiştirilmesi çalışmaları esnasında gelecekte halen bir asgari yaş kuralının olması gerekip gerekmediği ve bütün ergin kişiler için evlat edinmenin mümkün kılınıp kılınmaması ele alınmış ve olası bir dışlamanın somut olayda sadece çocuğun menfaatinin yetersiz olarak korunmasının söz konusu olması gerekip gerekmediği soruları ortaya çıkmıştır. Federal Konsey ise çeşitli sebeplerle bu asgari yaş şartının önceden olduğu gibi bulunmasının yerinde olacağını ifade etmiştir. Bu sebeplerden biri, çocuğun bakımının belirli bir istikrarı gerektirmesi ve buna yaşı büyük kişilerin küçüklere nazaran daha uygun olmasıdır. Diğer bir sebep, çocuğun evlat edinilmesinde, evlat edinen ana babanın özel zorluklarla karşılaşması ve bununla tecrübeli kişilerin gençlere göre daha iyi başa çıkabilmesidir. Söz konusu sebeplere binaen Federal Konsey birlikte evlat edinmede ve tek başına evlat edinmede 28 yaş asgari yaş olarak önermiş ve bu yaşın kural olarak gerekli kişisel olgunluğu sağlayacağını belirtmiştir. Ayrıca ağır mağduriyet durumlarından kaçınabilmek için çocuğun menfaati sebebiyle öngörülen yaş şartının somut olayda düşürülebileceğini de ifade etmiştir. Bkz. Botschaft, s. 904.

17 Botschaft, s. 924.

18 Söz konusu hükümden evli olmayanların da birlikte evlat edinebileceği sonucu çıkarılmamalıdır. Zira ZGB 264a/1'de evli eşlerin birlikte evlat edinmelerine izin verildiği (*dürfen*) ifade edilmiştir. Esasen Art. 264a fıkra 1 ve fıkra 2'de "eşler/*Ehegatten*" terimi kullanılmaktadır. Her ne ad altında ve formda olsun diğer birtelilik çeşitlerine bu şekilde verilmiş bir imkân bulunmamaktadır.

TMK'da evli olarak tamamlanması gereken süre beş yıl iken ZGB uyarınca evli olarak ortak evde üç yıl yaşama yeterli olacaktır. Ayrıca değişiklik sonucunda eşler açısından ZGB'de aranan yaş şartının yirmi sekize düşmesi ile birlikte daha önce TMK düzenlemesinden daha yüksek olan yaş şartı, TMK düzenlemesinden daha düşük bir seviyeye çekilmiştir. Bunun dışında TMK düzenlemesinden farklılaşan bir husus da ZGB düzenlemesinde artık Art. 264a/1'de aranan şartların bir arada bulunması gerekliliğidir.

Evlat edinmeye ilişkin evlilik/ortak evde yaşama süresi veya evlat edinme yaşı gibi şartlarda aranan süre kanun koyucuların tercihi olup bir hukuk politikası sorunudur. Her ülkede sosyal yapı göz önünde bulundurularak farklı bir yaş benimsenebilir. Ancak ZGB'nin ortak evde yaşamaya ilişkin getirmiş olduğu kural hukukumuz açısından da kanaatimizce dikkate değerdir. Zira TMK'nın mevcut hükmünde evliliğin üzerinden beş yıl geçmiş olması TMK m. 306'da aranan şartın gerçekleşmesi için yeterlidir. Bu süre boyunca eşler hiç beraber yaşamamış veya kısa bir süre birlikte yaşamış olsalar bile maddede aranan 5 yıl devam eden evlilik şartı yerine getirmiş olabilirler. Örneğin beş yıl boyunca evli olan çift sadece bir yıl boyunca birlikte yaşamış ve çocuğun bakımı ve gözetimi ile sadece bu süre içinde ilgilenmiş olabilirler. Ancak eşler bunun sonrasında fiilen ayrı yaşamış ve fakat beş yıl dolduktan sonra tekrar bir araya gelmiş ve evlat edinmek istemiş olabilirler. Bakıldığında kanuni süre şartını yerine getirmiş de olsalar esasen fiilen aynı evde ortak hayatı sürdürmemiş olmaları dolayısıyla tereddüt meydana gelmektedir¹⁹. Kanaatimizce bu ve benzeri tereddüt konusu haller evlilik süresini evlat edinmenin bir şartı olarak belirleyen kanun koyucunun süre öngören iradesinin altında yatan amaca da ters düşer. Söz konusu ortak evde yaşama şartının getirilmesi kanaatimizce gelecekte evlat edinilen kişi açısından da içerisine dâhil olacağı aile ortamının sıhhati için zorunluluktur. Bu açıdan bakıldığında Türk Medeni Kanunumuzda bu yönde bir değişikliğin yararlı olacağı kanaatindeyiz.

ZGB Art. 264a/2 ise değişiklik ile getirilmiş yeni bir düzenlemedir. Bu hüküm ile ZGB Art. 264a/1'de aranan yaş şartına bir istisna getirilmiştir. Buna göre çocuğun menfaatinin korunması için zorunlu olması halinde aranan asgari yaş şartından ayrılmak mümkündür. Bu konuda ispat yükü evlat edinmek isteyen eşlerin üzerindedir. Bu düzenleme uyarınca eşlerin ZGB Art. 264a/1 gereği söz konusu birlikte yaşama süresi ve yaş şartını karşılamadığı bazı du-

19 Eşlerin ortak hayat sürdürmüyor, fiilen ayrı yaşıyor oluşları esasen birlikte evlat edinmeye de manidir. Ancak birlikte yaşayan çiftlerin birlikte evlat edinmeleri mümkün ve olağandır. Bu ve benzeri sakıncalı görülebilecek haller esasen sosyal inceleme raporu başta olmak üzere mahkeme tarafından kolluk marifetiyle yaptırılan incelemelerde ortaya çıkması muhtemel hallerdir.

rumlarda çocuğun menfaatinin yine de evlat edinme yönünde olduğu ispat edilebilirse, evlat edinmenin diğer koşullarının da gerçekleşmesi halinde evlat edinmeye karar verilmesi mümkün olabilir. Ancak ZGB Art. 264a/2 açısından ana kuraldan ayrılabilmek için bunun için gösterilen sebebin bu ayrılmayı zorunlu kılması gerekir. Çocuk ile önceden kurulmuş sıkı bir bağ buna bir örnek olarak gösterilebilir. Evlat edinmek isteyen kişilerin bu zorunluluğu yeterli biçimde gerekçelendirmeleri ve bu ayrılmanın somut olayda neden çocuğun menfaatine olduğunu açıklamaları gerekir²⁰.

ZGB Art. 264a/2 açısından belirtilmesi gereken bir diğer husus ise asgari yaş şartına ilişkin olarak ana kuraldan ayrılmanın, ilk fıkrada belirtilen çocuk ile evlat edinmek isteyen kişiler arasındaki ilişki süresini etkilememesidir²¹. Diğer bir deyişle yaş şartı ile ilgili istisna uygulanabilir olsa bile yine de üç yıllık ortak evde yaşama gerçekleşmedikçe evlat edinme mümkün olmaz. Zira eşlerin birlikte evlat edinebilmeleri için hem asgari yaş şartını taşımaları hem de aynı evde ortak hayatı sürdürmeleri gerekmektedir. Bununla birlikte bu ve benzeri istisnai durumlarda ilgili şartın gerçekleşmemesi evlat edinmeyi tamamen olanaksız kılmayıp aslında sadece ertelemiş olur²².

4. Tek Başına Evlat Edinme

Tek başına evlat edinme ZGB Art. 264b²³ hükmü ile düzenlenmiştir. Değişiklikten önce ZGB Art. 264b hükmü iki fıkradan oluşmakta iken değişiklikten sonra fıkra sayısı dörde çıkmıştır.

Değişiklikten önce ZGB Art. 264b/1 hükmünde evli olmayan bir kişinin evlat edinmesi için aranan şart belirtilmişti. Buna göre evli olmayan kişinin tek başına evlat edinebilmesi için aranan şart otuz beş yaşının tamamlanması idi. Değişiklik sonucunda evli olmayan ve kayıtlı birliktelik yaşamayan bir kişinin

20 Botschaft, s. 924.

21 Botschaft, s. 924.

22 Botschaft, s. 924.

23 ZGB Art. 264b:

1 Eine Person, die nicht verheiratet ist und nicht in eingetragener Partnerschaft lebt, darf ein Kind allein adoptieren, wenn sie mindestens 28 Jahre alt ist.

2 Eine verheiratete Person, die mindestens 28 Jahre alt ist, darf ein Kind allein adoptieren, wenn der Ehegatte dauernd urteilsunfähig oder seit mehr als zwei Jahren mit unbekanntem Aufenthalt abwesend ist oder wenn die Ehe seit mehr als drei Jahren gerichtlich getrennt ist.

3 Eine in eingetragener Partnerschaft lebende Person, die mindestens 28 Jahre alt ist, darf ein Kind allein adoptieren, wenn ihre eingetragene Partnerin oder ihr eingetragener Partner dauernd urteilsunfähig oder seit mehr als zwei Jahren mit unbekanntem Aufenthalt abwesend ist.

4 Vom Mindestalter kann abgewichen werden, wenn dies zur Wahrung des Kindeswohls nötig ist. Die adoptionswillige Person hat die Abweichung zu begründen.

en az yirmi sekiz yaşında olması halinde tek başına evlat edinebileceği hükme bağlanmıştır. Art. 264b/1 hükmüne göre evli olmayan ve kayıtlı birliktelik halinde bulunmayan bir kimse dahi esasen tek başına evlat edinme hakkına sahiptir. Bununla birlikte evli yahut kayıtlı birliktelik halinde yaşamasına rağmen yine de tek başına evlat edinme hükmün 2. ve 3. fıkralarında düzenlenmiştir.

Art. 264b/2 hükmünde düzenlenen evlilerin tek başına evlat edinebilmesi için eşinin sürekli biçimde ayırt etme gücünü kaybetmesi ya da iki yıldan daha uzun süredir nerede olduğunun bilinmemesi veya eşlerin mahkeme kararıyla üç yıldan daha uzun süredir ayrı yaşıyor olması gerekmektedir. Tek başına evlat edinmek isteyen kişinin tamamlaması gereken yaş yirmi sekize çekilmiştir. Buna karşılık değişiklik öncesinde Art. 264b/2 hükmünde yer alan “birlikte evlat edinmenin imkânsız olduğunun ispatlanması/*die gemeinschaftliche Adoption als unmöglich erweist*” ibaresinin çıkarılmasıdır. Böylece evli kişilerin tek başına evlat edinmelerinin ancak hangi hallerde mümkün olduğu açıkça belirlenmiş bulunmaktadır.

ZGB Art. 264b/3 değişiklikten önce maddede yer almayan yeni bir hükümdür. Bu maddede kayıtlı birlikteliklerde tek başına evlat edinme şartları düzenlenmiştir. Buna göre kayıtlı birliktelik mensubu bir kişi en az yirmi sekiz yaşını doldurması ve partnerinin sürekli olarak ayırt etme gücünden yoksun olması veya iki yıldan uzun süredir nerede olduğunun bilinmemesi halinde bir çocuğu tek başına evlat edinebilir. Söz konusu değişiklik ile revizyonun amacına uygun şekilde, evlat edinme hakkına sahip olanların evli kişilerden ibaret olan kapsamı bu hükümde de genişletilmiş bulunmaktadır²⁴.

ZGB Art. 264b/4 de değişiklik ile ZGB'ye eklenmiş bir hükümdür. Bu hüküm de tıpkı ZGB Art. 264a/2'de getirilmiş olan düzenleme gibi, evlat edinme için aranan yaş şartına istisna getiren bir hükümdür. Bu hükme göre de çocuğun menfaatinin korunması için zorunlu olması halinde aranan asgari yaş şartından ayrılmak mümkündür. Bunun ispatını ise evlat edinmek isteyen kişi yapmak zorundadır. Buna göre başvuran, her ne kadar asgari yaş şartını taşımasa da evlat edinmenin çocuğun yararına olduğunu ispat etmelidir. Bu istisna getiren hüküm açısından; tek başına evlat edinmenin, birlikte evlat edinmeden farkı ve daha az esnek bir biçimde düzenlenmesini gerektiren bir sebebin bulunmadığı ifade edilmiştir²⁵.

Birlikte evlat edinme Türk Medeni Kanunu'nun 307. maddesinde düzenlenmiştir. Hükme göre, evli olmayan bir kişi otuz yaşını doldurmuş ise tek başına evlat edinebilir. ZGB 264b ile TMK m. 307 arasında hüküm farklılığı aranan asgari

24 Bu bakımdan yeni düzenleme ile tek başına evlat edinmenin çocuğa tek ebeveyn sağlayan istisnai karakterinin güçlendirildiği ifade edilmiştir. Bkz. Botschaft, s. 925.

25 Botschaft, s. 925

yaş bakımındandır. Değişiklik sonrasında evlat edinme başvurusu için İsviçre Hukuku'nda yirmi sekiz; Türk Hukuku'nda ise otuz yaşın ikmali gerekmektedir.

5. Üvey Çocuğun Evlat Edinilmesi

Üvey çocuğun evlat edinilmesi konusuna değişiklikten önce eşlerin birlikte evlat edinmelerine ilişkin olan ZGB Art. 264a'nın 3. fıkrasında yer verilmişti. Bu hükümde bir kişinin, eşinin çocuğunu evlat edinebilmesi eşlerin en az beş yıldır evli olmaları şartına bağlı kılınmıştı. Değişiklikten sonra üvey çocuğun evlat edinilmesi ZGB Art. 264c²⁶ olarak ayrı bir maddede üç fıkra halinde düzenlenmiştir. Ayrı bir maddede düzenlemenin gerekçesi olarak; üvey çocuğun evlat edinilmesine ilişkin eski hükmün birlikte evlat edinmeye ilişkin hükümde yer almasının altında yatan sebep olan, üvey çocuğun evlat edinilmesinin evlilikten kaynaklanan ortak bir soybağı meydana getirdiği yönündeki gerekçenin, bugünün bakış açısıyla ikna edici olmaktan uzak olması olduğu gösterilmiştir²⁷.

ZGB Art. 264c'de bir yaş limiti öngörülmemiştir. Bunun sebebi olarak üvey çocuğun evlat edinilmesinin birbirine yabancı kişiler arasında soybağı ilişkisini meydana getirmemesi aksine yaşayan bir gerçeklik olarak üvey çocukların zaten bir parçası olduğu ailelerin hukuken korunması olduğu ifade edilmiştir. Bir diğer gerekçe olarak bu evlat edinme türünde çocuğun baştan beri üvey ana baba ile birlikte yaşaması ve birlikte evlat edinmedeki gibi bir ilişkiye veya tek başına evlat edinmede olduğu gibi bir kişiye “dışarıdan” gelmemesi gösterilmiştir²⁸. Elbette üvey çocuğun evlat edinilmesinin de çocuğun menfaatine olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır²⁹.

Değişiklikle beraber Art. 264c hükmünün ilk fıkrasında evlat edinmek isteyen kişinin evlat edinmek istediği çocuğun ana babası ile hangi statüde bir ilişkisinin mevcut olması gerektiği, ikinci fıkrada zorunlu birlikte yaşama süresi, üçüncü fıkrada ise farazi yaşam ortaklıklarına ilişkin özel bir durum düzenlenmiştir.

ZGB Art. 264c/1 hükmüne göre bir kimsenin, evlat edinmek istediği çocu-

26 ZGB Art. 264c:

1 Eine Person darf das Kind adoptieren, mit dessen Mutter oder Vater sie:

1. verheiratet ist;

2. in eingetragener Partnerschaft lebt;

3. eine faktische Lebensgemeinschaft führt.

2 Das Paar muss seit mindestens drei Jahren einen gemeinsamen Haushalt führen.

3 Personen in einer faktischen Lebensgemeinschaft dürfen weder verheiratet noch durch eine eingetragene Partnerschaft gebunden sein.

27 Botschaft, s. 925.

28 Botschaft, s. 904.

29 Botschaft, s. 925.

ğün annesi veya babası ile evli olması, kayıtlı birliktelik ilişkisi içinde yaşaması veya fiili yaşam ortaklığı sürdürmesi durumunda bu çocuğu evlat edinebileceği belirtilmiştir. Görüldüğü üzere getirilen değişiklik ile sadece evli olanlar açısından diğer eşin çocuğunun evlat edinmesi değil bunun yanında evlilik dışı birlikteliklerde de partnerin çocuğunun evlat edinilmesinin önü açılmıştır.

ZGB Art. 264c/2'de 1. fıkrada sayılan çiftlerin üç yıl boyunca aynı evde ortak hayatı sürdürmek zorunda olduğu düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere değişiklikten önceki hükümde beş yıl evli olmak şartı varken burada hem bu süre üç yıla indirilmiş hem de yeni düzenlemede evlilik dışı birlikte yaşama olgularına da evlat edinme imkânı tanındığı için üç yıllık bu sürenin geçirilmesi evli olmaya değil aynı evde ortak hayatın sürdürülmesine bağlanmıştır. Fıkra da çiftin aynı evde ortak hayatı üç yıl boyunca sürdürmek suretiyle ilişkilerinin belirli bir istikrar arz ettiğini ispatlamak zorunda olduğu ifade edilmiştir³⁰.

ZGB Art. 264c/3 değişiklik ile getirilmiş olan yeni bir hükümdür. Bu hükme göre fiili yaşam ortaklığı sürdüren kişilerin evli ve kayıtlı birliktelik altında olmamaları gerektiği düzenlenmiştir. Bu durum hem evlat edinmek isteyen kişi hem de öz ana baba açısından geçerlidir³¹. Böylece esasen sağlıklı bir aile ilişkisi içinde dünyaya gelmiş olmasına karşılık bir şekilde anne veya babasından birinin o ilişkiden ayrılması sonrasında onun yerinin, ailede kalan ebeveynin fiili yaşam birlikteliği içinde olduğu kişi tarafından doldurulması anlamına gelecek evlat edinme ilişkisinin kurulmasının mantığı olmadığı gibi çocuk yararına da olmayacağı ifade edilmiştir³².

Diğer eşin çocuğunun evlat edinilmesi TMK. m.306/3'te düzenlenmiştir. Hükme göre eşlerin en az iki yıldan beri evli olmaları veya evlat edinecek eş otuz yaşını tamamlamış ise diğer eşin çocuğunu evlat edinebilir. Diğer eşin çocuğunun evlat edinilmesi konusunda İsviçre ve Türk Medeni Kanun'larında farklılık evlilik süresi bakımındandır. İsviçre'de üç yıl olan bu süre Türk Hukuku bakımından iki yıldır. Diğer taraftan TMK m. 306/3 düzenlemesi eşlerin evli olmalarını yeterli görmekte iken değişiklik ile birlikte ZGB Art. 264c/2 eşlerin sadece evli olmaları değil asgari üç yıllık süreyi aynı evde birlikte yaşamak suretiyle tamamlamaları gerekmektedir.

6. Yaş Farkı

Çocuk ve onu evlat edinmek isteyen kişi arasındaki yaş farkı kanun değişikliğinden önce ZGB Art. 265/1'de düzenlenmişti. İlgili hüküm uyarınca çocuğun

30 Botschaft, s. 926.

31 Botschaft, s. 926.

32 Botschaft, s. 926.

evlat edinen ana babadan en az on altı yaş daha genç olması gerekiyordu. Değişiklik ile birlikte yaş farkı ayrı bir madde olarak ZGB Art. 264d³³ hükmünde düzenlenmiştir. Söz konusu hükmün ilk fıkrasında evlat edinmek isteyen ve evlat edinilmek istenen kişi arasında olması gereken asgari ve azami yaş farkları belirtilmiş, ikinci fıkrada ise buna bir istisna getirilmiştir. Evlat edinmenin bütününe yaygın olan kapsam genişletilmesi düşüncesi bu hükmeye de yansımış; değişiklik ihtiyacı yönünde, önceki hükümde “evlat edinen ana baba (*Adoptiveltern*)” tabiri kullanılmış iken yeni hükümde “evlat edinmek isteyen kişiler (*adoptionwilligen Personen*)” ibaresine yer verilmiştir.

Yaş farkı ile ilgili olarak getirilen önemli değişiklik değişiklikten önceki düzenlemede sadece yaş farkının asgari sınırı belirtilmiş iken yeni düzenlemede buna bir de azami sınır getirilmesi olmuştur. ZGB Art. 264d/1 hükmüne göre çocuk ve evlat edinmek isteyen kişiler arasındaki yaş farkı on altı yaştan az ve kırk beş yaştan fazla olamaz. Değişiklik gerekçesinde evlat edinilen çocuk ve evlat edinen ana baba arasındaki yaş farkı belirlenirken çocuğun yaşına odaklanılacağı, diğer bir ifade ile evlat edinmek isteyen ana babanın yaşının çocuğun yaşına göre belirleneceği ifade edilmiştir³⁴. Diğer yandan hâlihazırda ebeveyninden en azından birini kaybetmiş bir çocuğa mümkün olduğu uzun sürecek bir aile ortamı sunulması; hiç değilse evlat edinme ile kurulacak yeni aile ilişkisinin çocuğun erginlik yaşına kadar sürerek bu süre için her bir ebeveyn tarafından gerekli bakım ve gözetimin gerçekleşmesi esas alınmıştır³⁵.

Evlat edinen ile evlatlık arasındaki yaş farkının belirli bir sınırdan tutulmasının evlat edinen kişiler ile evlat edinilen çocuk arasında doğal bir soybağı benzeri durumun meydana getirilmesini güvence altına aldığı vurgulanmıştır³⁶. Diğer yandan yaş farkı açısından üst sınır konulması açısından gösterilebilecek bir gerekçe, mümkün oldukça evlat edinilen çocuğun ergin olmasından önce onu evlat edinen kişinin ölmemesini güvence altına almaktır³⁷. Yaş farkı arttıkça ilişkinin büyük anne büyükbaba-torun ilişkisine döneceği ve çocuk ergin olmadan evlat edinen ana babanın ölüm tehlikesinin artacağı da vurgulanmıştır³⁸.

33 ZGB Art. 264d:

1 Der Altersunterschied zwischen dem Kind und den adoptionwilligen Personen darf nicht weniger als 16 Jahre und nicht mehr als 45 Jahre betragen.

2 Davon kann abgewichen werden, wenn dies zur Wahrung des Kindeswohls nötig ist. Die adoptionwilligen Personen haben die Abweichung zu begründen.

34 Botschaft, s. 905.

35 Botschaft, s. 906.

36 Botschaft, s. 926-927

37 Botschaft, s. 927.

38 Botschaft, s. 927.

ZGB Art. 264d/2 ise değişiklik ile birlikte getirilmiş olan yeni bir hükümdür. “Esnelik yokluğu”nu ortadan kaldırarak ilgili makama takdir hakkı tanımak suretiyle çocuk yararının gerçekleştirilmesi amacını taşıyan bu hükümde de yukarıda belirtilen ve yaş şartına ilişkin olan diğer hükümlerde olduğu gibi söz konusu yaş şartının göz ardı edilebilmesini sağlayabilecek istisna hükmüne yer verilmiştir. Buna göre çocuğun menfaatinin korunması için zorunlu olması halinde aranan asgari yaş şartından ayrılmanın mümkün olduğu ve bunun ispatının ise evlat edinmek isteyen kişi tarafından yapılmak zorunda olduğu hükme bağlanmıştır. Bu duruma örnek olarak üvey çocuğun evlat edinilmesinde; birden fazla çocuğun evlat edilmek istenmesi halinde çocuklardan birinin evlat edinmek isteyen kişi ile aralarında on altı yaştan az veya kırk beş yaştan fazla fark olabileceği, böyle bir durumda yaş farkından vazgeçilmesinin çocuğun yeni ailesine entegre olabilmesini ve üvey ana babasından olan kardeşlerine uyum sağlayabilmesi durumu gösterilmiştir³⁹.

Evlat edinen ile evlatlık arasındaki yaş farkı TMK m. 308’de düzenlenmiştir. Buna göre evlatlığın evlat edinenden en az on sekiz yaş küçük olması gerekmektedir. Bu süre ZGB’de on altı yıldır. Bununla birlikte İsviçre Hukukunda taraflar arasında en fazla 45 yıl fark bulunması gerekirken Medeni Kanunumuz azami süre öngörmüş değildir. Azami süre, taraflar arasında sağlıklı bir ana baba-çocuk ilişkisi kurulmasını hedeflemektedir. Bir hukuk politikası konusu olan bu durum hakkında kanunumuzda bu yönde bir değişiklik yapılmasına kanaatimizce gerek bulunmamaktadır. Esasen sağlıklı bir ana baba-çocuk ilişkisi kurulabilmesi konusunda kanunumuzdaki asgari süre yeterlidir. Yaş farkının kırk beş yıldan fazla olduğu hallerde sakıncalı sonuçları bertaraf etmek için azami süreye zorunlu olarak bir ihtiyaç bulunmamaktadır. Bu hususta çocuk yararı ilkesinden yararlanmak mümkündür.

7. Çocuğun ve Çocuk Koruma Dairesi’nin Muvafakati

Evlat edinmede çocuğun ve Çocuğu Koruma Dairesi’nin muvafakati değişiklikten önce “Yaş ve Çocuğun Muvafakati (*Alter und Zustimmung des Kindes*)” başlığı altında ZGB Art. 265/2 ve Art. 265/3 ‘te düzenlenmişti. Değişiklikten önce ZGB Art. 265/2’de çocuğun evlat edinmeye rızası düzenlenmiş, ZGB Art. 265/3’te ise Çocuk Koruma Dairesi’nin muvafakatinin arandığı hal düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere ZGB Art. 265/3’te Çocuk Koruma Dairesi’nin muvafakatinin arandığı hal de düzenlenmesine rağmen madde başlığında bu hususa yer verilmemişti. Söz konusu eksiklik değişiklik ile yeniden düzenlenen madde başlığında düzeltilmiştir. Yeni madde başlığı “Çocuğun ve Çocuk Koru-

39 Botschaft, s. 926. Ayrıca bkz. Botschaft, s. 904.

ma Dairesi'nin Muvafakati (*Zustimmung des Kindes und der Kindesschutzbehörde*)" olarak yeniden düzenlenmiştir. Yeni düzenlemede çocuğun rızası ZGB Art. 265/1'de⁴⁰, Çocuk Koruma Dairesi'nin muvafakati ise ZGB Art. 265/2'de⁴¹ hükme bağlanmıştır.

Değişiklikten önceki ZGB Art. 265/3 hükmüne göre çocuk vesayet altında ise ayırt etme gücüne sahip olsa bile evlat edinmenin ancak Çocuk Koruma Dairesi'nin muvafakati ile gerçekleşeceği düzenlenmişti. Değişiklik ile birlikte söz konusu hükmün kapsamına vesayet altında bulunan ve kendisine kayyım atanmış kişiler de alınmıştır. Böylece önceki ZGB Art. 265/3 hükmünü karşılayan yeni ZGB Art. 265/2 hükmüne göre çocuk vesayet veya kayyımlık altında ise ayırt etme gücüne sahip olsa bile evlat edinme ancak Çocuk Koruma Dairesi'nin muvafakati ile gerçekleşecektir.

Evlat edinmeye çocuğun rızası TMK m. 308/1'de düzenlenmiştir. Buna göre ayırt etme gücüne sahip olan küçük, rızası olmadıkça evlat edinilemez. Ayırt etme gücüne sahip olan çocuk, kendi geleceğini bu derece yakından ilgilendiren bir konuda karar verme yetkisine de sahip olmalıdır. Bununla birlikte vesayet altında bulunan çocukların evlat edinilmesinde, onların ayırt etme gücüne sahip olup olmadıklarına bakılmaksızın vesayet dairelerinin de izni gerekmektedir (m. 308/3).

8. Ana Babanın Muvafakati

a. Muvafakatin Şekli

ZGB Art. 265a⁴² evlat edinmenin evlat edinilmek istenen çocuğun ana babasının muvafakatini gerektirdiğini ve bu muvafakatin nerede ve hangi usulde verilmesi gerektiğini düzenlemiş, ayrıca evlat edinmek isteyen kişilerin belirli olmadığı veya adlarının belirtilmediği durumlarda dahi verilen muvafakatin geçerli olacağı hüküm altına almıştır.

Söz konusu hükümde yapılan tek değişiklik yukarıda da belirtildiği üzere

40 ZGB Art. 265/1:

Ist das Kind urteilsfähig, so bedarf die Adoption seiner Zustimmung.

41 ZGB Art. 265/2:

Ist es bevormundet oder verbeiständet, so kann, auch wenn es urteilsfähig ist, die Adoption nur mit Zustimmung der Kindesschutzbehörde erfolgen.

42 ZGB Art. 265a:

1 Die Adoption bedarf der Zustimmung des Vaters und der Mutter des Kindes.

2 Die Zustimmung ist bei der Kindesschutzbehörde am Wohnsitz oder Aufenthaltsort der Eltern oder des Kindes mündlich oder schriftlich zu erklären und im Protokoll vorzumerken.

3 Sie ist gültig, selbst wenn die adoptionswilligen Personen nicht genannt oder noch nicht bestimmt sind.

evlat edinen kişilere ilişkin olarak “müstakbel evlat edinen anne baba/*künftigen Adoptiveltern*” ibaresi yerine değişiklik ile evlat edinmek isteyen kişiler/*adoptionswilligen Personen*” ibaresinin getirilmesidir.

b. Muvafakatin Zamanı

Muvafakatin zamanına ilişkin ZGB Art. 265b⁴³ hükmünde muvafakatin ne zaman verilebileceği, hangi süre içerisinde geri alınabileceği ve geri almadan sonra gösterilen muvafakatin kesin olduğu düzenlenmiştir. Söz konusu hükmünde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

c. Muvafakatin Aranmaması

i. Şartları

Evlat edinmede evlat edinmek istenen çocuğun ana babasının rızasının hangi durumlarda aranmayacağı ZGB Art. 265c⁴⁴ hükmünde düzenlenmiştir. Değişiklikten önceki ZGB Art. 265c düzenlemesinde iki bent halinde düzenlenen hüküm değişiklikten sonra tek fıkra halinde düzenlenmiştir. Değişiklikten önceki düzenlemeye göre ana babadan birinin kim olduğunun bilinmemesi ya da uzun süredir nerede olduğunun bilinmemesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünden yoksun olması durumunda veya çocukla ciddi biçimde ilgilenmemesi halinde söz konusu ana babanın muvafakati aranmamakta idi.

Değişiklik ile çocuk ile ciddi biçimde ilgilenmeyen ana babanın rızasının aranmamasına ilişkin hüküm ZGB’den çıkarılmıştır. Bunun dışında eski hüküm aynı şekilde muhafaza edilmiştir. Kanundan çıkarılan hükmün çıkarılma gerekçesi olarak çocuk ile ilgilenmemenin çoğu zaman çocuk ile olan ilişkiden değil, ana ile baba arasındaki ilişkiden kaynaklandığı; bunun yanı sıra velayete ilişkin olarak getirilen yeni hükümler ve bununla bağlantılı olarak birlikte velayet, ayrılık veya boşanma sonrasında çocuk ile ana babasının yabancılaştırmasının önüne geçileceği düşüncesi ile artık söz konusu hükmün dayanaktan yoksun hale geldiği ifade edilmiştir⁴⁵.

43 ZGB Art 265b:

1 Die Zustimmung darf nicht vor Ablauf von sechs Wochen seit der Geburt des Kindes erteilt werden.

2 Sie kann binnen sechs Wochen seit ihrer Entgegennahme widerrufen werden.

3 Wird sie nach einem Widerruf erneuert, so ist sie endgültig.

44 ZGB Art. 265c:

Von der Zustimmung eines Elternteils kann abgesehen werden, wenn er unbekannt, mit unbekanntem Aufenthalt länger abwesend oder dauernd urteilsunfähig ist.

45 Botschaft, s. 927.

ii. Karar

ZGB Art. 265d⁴⁶, ileride evlat edinmek üzere kendisine bir çocuğun bırakıldığı kişilerce bu çocuğun evlat edinilmesi halinde ana babanın rızasının aranmayabileceği hüküm altına alınmıştır. Hüküm, belirtilen kişilerin talebi halinde Çocuk Koruma Dairesi'nin söz konusu rızanın aranıp aranmamasına karar verebileceğini düzenlemektedir. Değişiklikten önceki ZGB Art. 265d/1 düzenlemesine göre çocuk eğer sonradan evlat edinilmesi amacıyla belirli bir kişinin yanına yerleştirilirse ve somut olayda evlat edinme işlemleri sırasında çocuğun ana babasından birinin muvafakati mevcut değilse; evlat edinmeye aracılık yapan merciin veya evlat edinmek isteyen ana babanın talebi üzerine çocuğun yerleştirmeden önceki yerleşim yerindeki Çocuk Koruma Dairesi bu rızanın aranıp aranmayacağına karar vermeye yetkili idi. Değişen ZGB Art. 265d/1'e göre ileride evlat edinme amacıyla bu kişilere bırakılmış bir çocuğun ana babasından birinin muvafakati mevcut değilse vasi veya kayyım olarak görevlendirilmiş kişinin ya da evlat edinmeye aracılık yapan merciin veya evlat edinmek isteyen kişilerin talebi üzerine, çocuğun yerleşim yerindeki Çocuk Koruma Dairesi kural olarak önceden (evlat edinme başvurusundan önce) ana baba rızasının aranıp aranmayacağına karar verir.

Yapılan Kanun değişikliğinde ZGB Art. 265d/1'de başkaca değişiklikler göze çarpmaktadır. İlk olarak değişiklikten önce fıkrada çocuğun yerleştirilmesinden (*untergebracht*) bahsedilirken, değişiklik ile bu husus çocuğun evlat edinmeyi isteyen kişilere bırakılması (*adoptionswilligen Personen...anvertraut*) şeklinde düzenlenmiştir. Bu noktada çocuğun doğrudan evlat edinmek isteyen kişilere bırakılması hususu açıklığa kavuşturulmuştur. Bunun gerekçesi olarak da yerleştirme (*Unterbringung*) kavramının daha ziyade ZGB Art. 426 vd. düzenlenen bakım amaçlı yerleştirme (*Fürsorgerische Unterbringung*) ile ilgili olması gösterilmiştir⁴⁷.

İlk fıkrada yapılan diğer bir değişiklik vasi veya kayyım olarak görevlendirilmiş kişinin de Çocuk Koruma Dairesi'nden talepte bulunabilmesidir. Bu değişikliğin de ZGB'de yapılan Yetişkinlerin Korunması hükümlerinin evlat

46 ZGB Art. 265d:

1 Wird das Kind adoptionswilligen Personen zum Zweck der späteren Adoption anvertraut und fehlt die Zustimmung eines Elternteils, so entscheidet die Kindesschutzbehörde am Wohnsitz des Kindes auf Gesuch der mit der Vormundschaft oder Beistandschaft betrauten Person, einer Vermittlungsstelle oder der adoptionswilligen Personen und in der Regel vorgängig, ob von dieser Zustimmung abgesehen werden kann.

2 In den andern Fällen ist hierüber anlässlich der Adoption zu entscheiden.

3 ...

47 Botschaft s. 927-928.

edinme kurumuna bir yansıması olduğu kabul edilebilir.

Bunun yanı sıra değişiklikten önce muvafakatin aranıp aranmamasına ilişkin kararın yerleştirmenin başlangıcından önce (*vor Beginn der Unterbringung*) verilmesi söz konusu iken, değişiklikten sonra önceden/bırakılmadan önce (*vorgängig*) verilmesi gerektiği düzenlenmiştir.

ZGB Art. 265d/2 hükmünde diğer durumlarda rızanın aranıp aranmamasına ilişkin kararın evlat edinme esnasında verileceği ifade edilmiştir. Bu hükümde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Değişiklik ile birlikte ZGB Art. 265d/3 hükmü kaldırılmıştır. Söz konusu hükümde çocuk ile ciddi biçimde ilgilenmemesi sebebiyle ana babanın rızasının aranmamasına ilişkin bir karar verilmesi halinde bunun yazılı olarak tebliğ edileceği ifade edilmişti. Çocuk ile ciddi biçimde ilgilenmemenin rızanın aranmamasına sebep olmasına ilişkin hüküm ZGB Art. 265'ten çıkarılmış olduğu için bununla bağlantılı olarak da ZGB Art. 265d/3 hükmü de yürürlükten kaldırılmıştır.

B. Ergin Kişinin Evlat Edinilmesi

Ergin bir kişinin evlat edinilmesi ZGB Art. 266⁴⁸ ile düzenlenmiştir. Değişiklikten önce üç fıkradan oluşan madde değişiklik ile birlikte iki fıkraya indirilmiştir.

ZGB Art. 266/1 hükmünde üç bent halinde ergin bir kişinin evlat edinilebilmesi için hangi koşulların gerçekleşmesi gerektiği belirtilmektedir. Değişiklikten önce üç bent halinde sayılan ve seçimlik olan bu şartların gerçekleşmesinin yanı sıra aranan bir diğer koşul evlat edinilmek istenen kişinin altsoyunun bulunmamasıydı. Ancak yapılan değişiklik ile bu şart kaldırılmıştır. Bunun sonucunda artık altsoyu bulunan bir ergin kişinin de evlat edinilebilmesi mümkün hale gelmiştir. Burada da artık küçüklerin evlat edinilmesinde söz konusu olan evlat edinenin diğer çocuklarının menfaatlerinin hakkaniyete aykırı olarak olumsuz etkilenmemesine ilişkin hükmün geçerli olacağı ifade edilmiştir⁴⁹. Söz konusu hükmün kaldırılmasının yerini doldurmak için ise evlat edinme-

48 ZGB Art. 266:

1 Eine volljährige Person darf adoptiert werden, wenn:

1. sie aus körperlichen, geistigen oder psychischen Gründen dauernd hilfsbedürftig ist und die adoptionswilligen Personen ihr während mindestens eines Jahres Pflege erwiesen haben;

2. die adoptionswilligen Personen ihr während ihrer Minderjährigkeit mindestens ein Jahr lang Pflege und Erziehung erwiesen haben; oder

3. andere wichtige Gründe vorliegen und sie während mindestens eines Jahres mit den adoptionswilligen Personen im gleichen Haushalt gelebt hat.

2 Im Übrigen sind die Bestimmungen über die Adoption Minderjähriger sinngemäss anwendbar; ausgenommen davon ist die Bestimmung über die Zustimmung der Eltern.

49 Botschaft, s. 912.

den etkilenen kişilerin, evlat edinmenin gerçekleşmesinden önce tutumlarının değerlendirileceği ifade edilmiştir⁵⁰.

Diğer yandan değişiklikten önceki ZGB Art. 266/1, bent 1 hükmüne göre erginlerin evlat edinilebilmesi için aranan seçimlik şartlardan ilki ergin evlat edinilmek istenen kişinin bedensel veya zihinsel sakatlığı sebebiyle sürekli olarak yardıma muhtaç durumda olması ve buna ek olarak evlat edinme isteyen ana babanın da bu kişiye en az beş yıl boyunca bakmış olduğunun sabit olması gerekmektedir. Değişiklik sonucunda ise ergin bir kişinin bedensel, zihinsel veya psikolojik sebeplerle sürekli olarak yardıma muhtaç durumda olması yerini korurken buna ek olarak evlat edinmek isteyen kişilerin bu kişiye en az bir yıl süre ile bakmış olduğunun sabit olması gerekmektedir.

ZGB Art. 266/1, bent 1 hükmündeki göze çarpan bir değişiklik de yardıma muhtaç olma kaynağı olarak “psikolojik (*psychischen*)” sebeplerin de eklenmiş olmasıdır. Bunun yanında diğer dikkati çeken husus, “sakatlık (*Gebrechen*)” kavramının Kanundan çıkarılmış olmasıdır. Bunun yerine değişiklik ile yardıma muhtaç olmanın kaynağını belirtmek üzere “sebepler (*Gründen*)” kavramı kullanılmıştır.

ZGB Art. 266/1, bent 2'nin değişiklikten önceki haline göre, ergin bir kişinin evlat edinilebilmesi için evlat edinmek isteyen ana babanın bu kişiye küçük iken en az beş yıl boyunca baktığı ve eğittiği sabit olmalı idi. Değişiklik ile getirilen hüküm uyarınca ise evlat edinmek isteyen kişilerin bu kişiye en az bir yıl boyunca baktığı ve eğittiği sabit olmalıdır. Söz konusu bentte yapılan değişikliklerden ilki evlat edinmek isteyen ana baba ibaresi yerine evlat edinmek isteyen kişiler ibaresinin getirilmesidir. Bentteki diğer değişiklik ise beş yıllık bakım ve eğitim süresinin bir yıla düşürülmüş olmasıdır.

ZGB Art. 266/1, Bent 3'ün değişiklikten önceki haline göre ergin bir kişinin evlat edinilebilmesi için başka önemli sebeplerin varlığı halinde ve en az beş yıl süre ile evlat edinmek isteyen ana baba ile aynı evde yaşaması gerekmektedir. Değişiklikten sonraki düzenlemeye göre ise diğer önemli sebeplerin varlığı halinde ve aynı evde en az bir yıl yaşaması yeterli görülmektedir. Bentteki yapılan değişikliklerden biri, “evlat edinmek isteyen ana baba” ibaresinin yerine yukarıda zikrettiğimiz gibi değişiklik amacına uygun biçimde “evlat edinmek isteyen kişiler” ibaresinin getirilmesidir. Bir diğer değişiklik, birlikte yaşama süresinin beş yıldan bir yıla indirilmiş olmasıdır. Değişikliklerden bir başkası ise bir arada yaşamayı ifade etmek üzere değişiklikten önce kullanılan “ev topluluğunda (*Hausgemeinschaft*)” kavramı yerine “aynı evde (*im gleichen Haus-*

50 Botschaft, s. 912.

halt)” ibaresinin getirilmesidir.

Görüldüğü üzere ZGB Art. 266’nın her üç bendinde de beş yıl olan süreler bir yıla düşürülmüştür. Bunun gerekçesi olarak da söz konusu sürelerin küçüklerin evlat edinilmesindeki sürelerden beş kat daha fazla olmasının bir sebebin bulunmaması gösterilmiştir⁵¹.

Değişiklikten önceki ZGB Art. 266/2 hükmü, değişiklik ile birlikte Kanun’dan çıkarılmıştır. Söz konusu hüküm evli bir kişinin ancak eşinin muvafakati ile evlat edinilebileceğini düzenlemekteydi. Söz konusu hükmün evlat edinilmek istenen kişinin kişilik hakkına aşırı müdahalede bulunduğu ifade edilmiştir⁵². Ayrıca evlat edinilen ve evlat edinmek isteyen kişilerin yakın çevresindeki kişilerin tutumlarının değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir⁵³. Gerçekten ZGB Art. 268a^{quater}’de bu çevredeki kişilerinin evlat edinmeye ilişkin fikirlerinin alınması hususu düzenlenmiştir.

Değişiklikten önceki ZGB Art. 266/3 hükmü ise değişikliklere uğramak suretiyle ZGB Art. 266/2 olarak yeniden düzenlenmiştir. Değişiklikten önceki hükme göre, erginlerin evlat edinilmesine ilişkin olarak diğer hususlarda küçüklerin evlat edinmesine ilişkin hükümlerin bünyesine uygun düştüğü ölçüde uygulanacağı hükme bağlanmıştı. Değişiklik ile birlikte küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin hükümlerin yine bünyesine uygun düştüğü ölçüde ve fakat ana babanın rızasına ilişkin hükümler hariç olmak üzere uygulanacağı belirtilmiştir. Görüldüğü üzere hükümde getirilen yenilik ana babanın rızasına ilişkin hükümlerin istisna tutulmasından ibarettir⁵⁴.

C. Evlat Edinmenin Hükümleri

1. Genel Olarak

Evlat edinmenin genel sonuçları ZGB Art. 267⁵⁵’de düzenlenmiştir. Değişik-

51 Botschaft, s. 928. Ayrıca bkz. Botschaft, s. 912.

52 Botschaft, s. 928.

53 Botschaft, s. 928.

54 Söz konusu hükmün istisna tutulmasının İsviçre Federal Mahkemesi’nin konu ile ilgili görüşünün ZGB’ye yansımaları olduğuna ve söz konusu Federal Mahkeme görüşünün eleştirilmesine dair bkz. Andreas Büchler/Zeno Raveane, “Die Volljährigen Adoption nach Rediviertem Recht”, *Aktuelle Juristische Praxis*, Yıl 27, Sayı 2018/6, s. 691.

55 ZGB Art. 267:

1 *Das Adoptivkind erhält die Rechtsstellung eines Kindes der adoptierenden Personen.*

2 *Das bisherige Kindesverhältnis erlischt.*

3 *Das Kindesverhältnis erlischt nicht zum Elternteil, der mit der adoptierenden Person:*

1. *verheiratet ist;*

2. *in eingetragener Partnerschaft lebt;*

3. *eine faktische Lebensgemeinschaft führt.*

likten önce maddenin ilk fıkrasında evlat edinilenin hukuki statüsüne, ikinci fıkrasında çocuğun öz ana babası ile arasında bulunan soybağının akıbetine, üçüncü fıkrada ise çocuğun adına ilişkin bir hüküm bulunmaktaydı. Değişiklik ile birlikte bu yapı değiştirilmiştir. İlk fıkra içeriğindeki değişiklik ile beraber konu olarak aynı kalmıştır. Değişiklikten önceki çocuğun soybağına ilişkin ikinci fıkra, değişiklik ile birlikte aynı maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları olarak iki ayrı fıkra haline getirilmiştir. Değişiklikten önceki evlat edinilen kişinin adına ilişkin üçüncü fıkra ise ZGB Art. 267a olarak ayrı bir maddede düzenlenmiştir.

Evlat edinilen çocuğun kimin hukuki statüsünü alacağına ilişkin olan ZGB Art. 267/1 hükmünde yapılan tek değişiklik, değişiklikten önce “evlat edinen ana baba”nın çocuğunun statüsünü alacağının belirtilmesine karşılık; değişiklik ile “evlat edinen kişiler”in çocuğunun hukuki statüsünü alacağının belirtilmesidir.

ZGB Art. 267/2 hükmünde evlat edinilen kişinin soybağı durumu düzenlenmiştir. Değişiklikten önceki ZGB Art. 267/2 evlat edinilenin şimdiye kadar olan soybağının sona ereceğini ve evlat edinilen kişinin ana babasından birinin evlat edinen kişi ile evlenmesi halinin saklı olduğunu hükme bağlamıştı. Yapılan değişiklik sonucunda söz konusu hükümler ZGB Art. 267/2 ve Art. 267/3'te düzenlenmiştir. ZGB Art. 267/2'de evlat edinilenin şimdiye kadar olan soybağının sona ereceğini düzenlemiştir. Görüldüğü üzere değişiklikten sonraki hüküm eski hüküm ile aynıdır. Değişiklikten sonra, ZGB Art. 267/3 hükmüne göre evlat edinilen kişinin ana veya babasından evlat edinen ile evli olan, kayıtlı birliktelik yaşayan veya fiili yaşam ortaklığı sürdüren ile arasında soybağının sona ermeyeceği hükme bağlanmıştır. Hükümün getirmiş olduğu değişikliklerden biri de düzenlemenin ifade tarzıdır. Değişiklikten önce bu istisna durumu “saklı kalma (*vorbehalten bleibt*)” şeklinde ifade edilmiş, değişiklik ile getirilen düzenlemede ise bu durum “soybağının sona ermeyeceği (*Das Kindesverhältnis erlischt nicht*)” biçiminde yer almıştır. Diğer bir değişiklik ise soybağının devam etmesini mümkün kılacak haller kapsamına evli olmanın yanı sıra evlilik dışı birliktelikler de katılmıştır.

2. Evlat Edinilenin Adı

Evlat edinme sonucunda evlat edinilenin adının akıbetine ilişkin hüküm değişiklikten önce evlat edinmenin genel sonuçlarını düzenleyen ZGB Art. 267'de üçüncü fıkra olarak düzenlenmişti. Değişiklik ile evlat edinilenin adı ayrı bir madde olarak ZGB Art. 267a⁵⁶ da düzenlenmiştir.

56 ZGB Art. 267a:

1 Bei der gemeinschaftlichen Adoption und bei der Einzeladoption kann dem minderjährigen

Değişiklikten önceki ZGB Art. 267/3'e göre evlat edinme ile çocuğa yeni bir ad verilebilmekteydi. Değişiklikten sonra ZGB Art. 267a hükmü ile evlat edinilenin adı hususu dört fıkra halinde düzenlenmiştir. ZGB Art. 267a/1 hükmünün ilk cümlesine göre, birlikte evlat edinmede ve tek başına evlat edinmede önemli sebeplerin varlığı halinde küçük çocuğa yeni bir ad verilebilir. Fıkranın ikinci cümlesine göre yeni bir ad verilmesinin öncesinde ise çocuğun yaşı veya diğer önemli sebepler aksini göstermedikçe çocuk yetkili makam (Çocuk Koruma Dairesi) ya da görevlendirilmiş bir üçüncü kişi vasıtasıyla uygun biçimde kişisel olarak dinlenir. Fıkranın üçüncü cümlesine göre ise çocuk eğer en az on iki yaşında ise değişiklik onun muvafakatini gerektirmektedir. ZGB Art. 267a'da ZGB Art. 270b'ye uygun olarak, on iki yaşını doldurmuş olan çocuğun adının değiştirilmesinde rızasının olması gerektiği gibi ayrıca on iki yaşında olan çocuğun da rızasının aranacağı ifade edilmiştir⁵⁷. Bunun yanı sıra ayırt etme gücüne sahip olan çocuğun da en azından dinlenmesi gerektiği vurgulanmıştır⁵⁸.

ZGB Art. 267a/2 fıkrasının ilk cümlesine göre çocuğun soyadı soybağının hükümleri uyarınca belirleneceği; ikinci cümlede ise bu hükümlerin çocuğun ana veya babasının kayıtlı birliktelik yaşadığı kişiler hakkında da uygun düştüğü ölçüde uygulanabilir olduğu ifade edilmiştir.

ZGB Art. 267a/3 hükmünde yetkili makâmın (Çocuk Koruma Dairesi) evlat edinilen ergin kişiye önemli sebeplerin varlığı halinde şimdiye kadarki soyadını kullanmaya devam etmesine izin verebileceği düzenlenmiştir. Söz konusu hükmün, isim ve kişilik hakkı arasında sıkı bağlantı gören ve bu anlamda ZGB Art. 30/1'deki önemli sebep kavramını karşılayan ve evlat edinmeden sonra mevcut adın kullanılmasına devam edilmesine ilişkin Federal Mahkeme kararları ile uyumlu olduğu vurgulanmıştır⁵⁹.

ZGB Art. 267a/4 hükmünde ise evlat edinilen ergin kişinin adının değişme-

---

Kind ein neuer Vorname gegeben werden, wenn achtenswerte Gründe vorliegen. Vorher wird das Kind durch die zuständige Behörde oder eine beauftragte Drittperson in geeigneter Weise persönlich angehört, sofern sein Alter oder andere wichtige Gründe nicht dagegen sprechen. Ist das Kind mindestens zwölf Jahre alt, so bedarf die Änderung seiner Zustimmung.

2 Der Name des Kindes bestimmt sich nach den Bestimmungen über die Wirkungen des Kindesverhältnisses. Diese gelten bei der Adoption des Kindes durch die eingetragene Partnerin seiner Mutter oder den eingetragenen Partner seines Vaters sinngemäss.

3 Die zuständige Behörde kann einer zu adoptierenden volljährigen Person die Weiterführung des bisherigen Namens bewilligen, wenn achtenswerte Gründe vorliegen.

4 Die Namensänderung einer zu adoptierenden volljährigen Person hat keine Auswirkungen auf die Namensführung von Personen, deren Name sich aus dem bisherigen Namen der zu adoptierenden Person ableitet, es sei denn, diese stimmen einer Namensänderung ausdrücklich zu.

57 Botschaft, s. 929.

58 Botschaft, s. 929.

59 Botschaft, s. 929.

sinin, adlarının evlat edinilen kişinin mevcut adından geldiği kişilerin adlarını kullanmalarına -bu kişilerin açık bir rızası olmadıkça- bir etkisinin olmayacağına yer verilmiştir. Diğer bir ifade ile bu hükme göre, evlat edinilen kişinin adının değişmesinin kural olarak evlat edinilen kişi ile olan ilişkisi nedeniyle (örneğin altsoyu) aynı adı taşıyan kişilere bir etkisi olmayacak, onlar yine mevcut adlarını taşıyabilecektir. Ancak bu kişiler evlat edinilen kişinin soyadının değişmesi sonucunda kendi soyadlarının da açıkça değişmesine muvafakatlarını beyan ederler ise bu durumda bu kişilerin de soyadı değişecektir.

3. Evlat Edinilenin Vatandaşlığı

Evlat edinilenin vatandaşlığı değişiklikten önce ZGB Art. 267/a'da iki fıkra halinde düzenlenmiş iken değişiklik ile ZGB Art. 267b⁶⁰ olarak tek fıkra halinde düzenlenmiştir.

Değişiklikten önceki ZGB Art. 267a/1 uyarınca küçük çocuğun şimdiye kadar ki kanton ve belediye vatandaşlığı yerine adını taşıdığı evlat edinen ana veya babanın kanton ve belediye vatandaşlığını alacağı belirtilmişti. ZGB Art. 267a/2 hükmünde ise eşlerden birinin diğerinin küçük çocuğunu evlat edinmiş ise adını taşıdığı ana babanın kanton ve belediye vatandaşlığına sahip olacağı ifade edilmişti. Değişiklikten sonraki ZGB Art. 267b hükmünde ise küçük çocuğun vatandaşlığının soybağının hükümleri uyarınca belirleneceği ifade edilmiştir. Buna göre söz konusu duruma ZGB Art. 271 hükmü uygulanacaktır.

D. Evlat Edinme Usulü

1. Genel Olarak

Evlat edinmenin usulüne ilişkin olan ZGB Art. 268⁶¹ hükmü değişiklikten önce üç fıkradan oluşurken değişiklik ile birlikte bu sayı beşe çıkmıştır.

Değişiklikten etkilenmeyen ZGB Art. 268/1 hükmünde evlat edinmeye, ev-

60 ZGB Art. 267b:

Das Bürgerrecht des minderjährigen Kindes bestimmt sich nach den Bestimmungen über die Wirkungen des Kindesverhältnisses.

61 ZGB Art. 268:

1 Die Adoption wird von der zuständigen kantonalen Behörde am Wohnsitz der Adoptiveltern ausgesprochen.

2 Die Adoptionsvoraussetzungen müssen bereits bei der Einreichung des Gesuchs erfüllt sein.

3 Ist das Gesuch eingereicht, so hindert Tod oder Eintritt der Urteilsunfähigkeit der adoptierenden Person die Adoption nicht, sofern die anderen Voraussetzungen weiterhin erfüllt sind.

4 Wird das Kind nach Einreichung des Gesuchs volljährig, so bleiben die Bestimmungen über die Adoption Minderjähriger anwendbar, wenn deren Voraussetzungen vorher erfüllt waren.

5 Der Adoptionsentscheid enthält alle für die Eintragung in das Personenstandsregister erforderlichen Angaben betreffend den Vornamen, den Namen und das Bürgerrecht der adoptierten Person.

lat edinmek isteyen ana babanın yerleşim yerindeki yetkili kantonal makamın karar vereceği düzenlenmiştir⁶². Bu resmi makamın hangi makam olduğu kanton hukukuna bırakılmıştır⁶³.

Değişiklikten sonraki ZGB Art. 268/2'ye göre evlat edinme şartlarının başvuru sırasında bulunulduğu esnada yerine getirilmiş olmasının zorunlu olduğu düzenlenmiştir. Bu hüküm yapılan değişiklik ile ZGB'ye eklenmiş olan yeni bir hükümdür. Söz konusu hükmün uygulamada henüz başvuru aşamasında başvuru şartları gerçekleşmemiş olsa bile özellikle bakım ve gözetim süresinin başvuru tarafından evlat edinme prosedürü devam ederken tamamlamayı tercih ettikleri dikkate alınarak getirildiği ifade edilmiştir⁶⁴.

Değişiklik ile ZGB Art. 268/3 olarak Kanunda yer alan ve içerik olarak aynı kalan önceki ZGB Art. 268/2 hükmünde başvurunun yapılmış olmasından sonra evlat edinen kişinin ölümünün veya ayırt etme gücünü kaybetmiş olmasının, diğer şartlar gerçekleşmiş ise evlat edinmeye engel olmayacağı kabul edilmiştir.

Benzer şekilde değişiklikten sonra ZGB Art. 268/4 olarak Kanun'da yer alan ve içeriğinde herhangi bir değişiklik yapılmayan eski ZGB Art. 268/3 hükmünde, evlat edinme talebinde bulunulmasından sonra çocuğun ergin olması halinde küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin kanuni şartların yerine getirilmiş olması şartıyla küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin hükümlerin uygulanmaya devam edeceği belirtilmektedir.

ZGB Art. 268/5 hükmü ise değişiklik ile Kanuna eklenen bir hükümdür. Bu hüküm evlat edinme kararının içeriğine ilişkindir. Söz konusu fıkra uyarınca, evlat edinme kararının kişisel durum siciline kayıt için evlat edinilen kişinin ön adı, soy adı ve vatandaşlığı ile ilgili gerekli bütün bilgileri içereceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükmün getirilmesine sebep olarak, belirtilen hususların tamamına uygulamada evlat edinme kararlarında çoğunlukla yer verilmediği ve bunun da kişisel durum siciline kayıta belirsizlikler ve uyuşmazlıklar oluşturduğu gösterilmiştir⁶⁵.

62 29 Haziran 2011 tarihli Evlat Edinme Tüzüğü, *Verordnung über die Adoption (Adoptionsverordnung, AdoV)*, Art. 2/2 evlat edinmede kantonal makamların görev ve yetkilerini düzenlemiştir. Bunlar; 1. Evlat Edinme ve Uluslararası Evlat Edinmede Çocukların Korunmasına İlişkin Önlemlere Dair Haag Andlaşması m.3'te sayılan görevleri yerine getirmek; 2. Çocukların evlat edinilmesinde onay sürecini yürütmek; 3. Evlat edinme sürecinin tamamlanmasına kadar refakat, gözetim ve bakım görevini yerine getirmek; 4. Bakanlığa bilgi ver görüş sunmak; evlat edinme konusunda aracılık mercii, istatistiksel veriler ve masraf konusunda karar vermek.

63 Heinz Hausheer/Thomas Geiser/Regina E. Aebi-Müller, *Das Familienrecht des schweizerischen Zivilgesetzbuches*, Vierte Auflage, Stämpfli Verlag, Bern, 2010, s. 277.

64 Botschaft, s. 930.

65 Botschaft, s. 930.

Evlat edinmeye karar vermeye yetkili makam konusunda İsviçre ve Türk Hukuklarında farklılık mevcuttur. TMK m. 315/1 hükmüne göre, evlatlık ilişkisi mahkeme kararı ile kurulmuş sayılır. Buna karşılık 1972 yılında yapılan değişiklikten bu yana İsviçre'de bu yetki kanton hukuklarında belirtilen idari makamlardadır.

2. Araştırma

ZGB Art. 268a⁶⁶ hükmü değişiklikten önce üç fıkradan oluşmakta iken yeni düzenlemede bu madde eski ZGB Art. 268a/3'ün Kanun'dan çıkarılması ile iki fıkradan ibaret kalmıştır. Maddenin değişiklik yapılmayan ilk ve ikinci fıkralarında evlat edinme konusunda yapılacak araştırma ve bu araştırmada dikkat edilmesi gereken hususların neler olduğu düzenlenmiştir.

Değişiklikten önceki ZGB Art. 268a/3'teki hükme ZGB Art. 268a^{quater}/1'de yer verilmiştir. Bu hüküm aşağıda ele alınacaktır. Söz konusu hükümde, evlat edinen ana babanın alt soyunun bulunması halinde bu kişilerin evlat edinmeye dair görüşünün alınacağı ifade edilmiştir.

3. Çocuğun Dinlenmesi

Çocuğun dinlenmesine ilişkin ZGB Art. 268a^{bis67}, değişiklikle gelen yeni bir maddedir. ZGB Art. 268a^{bis}/1 hükmünde çocuğun, yaşı veya diğer önemli sebepler aksini göstermedikçe, evlat edinme prosedüründe yetkili kantonal makam tarafından veya görevlendirilmiş bir üçüncü kişi tarafından uygun biçimde kişisel olarak dinleneceği düzenlenmiştir. Bu hükümle çocuk evlat edinme bakımından ayırt etme gücüne sahip olmasa ve bundan dolayı öngörülen usulde rızasını açıklayamasa bile dinlenmesi gerekliliği vurgulanmıştır⁶⁸.

ZGB Art. 268a^{bis}/2'de çocuğun dinlenmesi ile ilgili olarak tutanak tutulacağı ifade edilmiştir.

66 ZGB Art. 268a:

1 Die Adoption darf erst nach umfassender Untersuchung aller wesentlichen Umstände, nötigenfalls unter Beizug von Sachverständigen, ausgesprochen werden.

2 Namentlich sind die Persönlichkeit und die Gesundheit der adoptionswilligen Personen und des Kindes, ihre gegenseitige Beziehung, die erzieherische Eignung, die wirtschaftliche Lage, die Beweggründe und die Familienverhältnisse der adoptionswilligen Personen sowie die Entwicklung des Pflegeverhältnisses abzuklären.

3 ... (Aufgehoben)

67 ZGB 268a^{bis}:

1 Das Kind wird durch die für das Adoptionsverfahren zuständige kantonale Behörde oder durch eine beauftragte Drittperson in geeigneter Weise persönlich angehört, sofern sein Alter oder andere wichtige Gründe nicht dagegen sprechen.

2 Über die Anhörung ist Protokoll zu führen.

3 Das urteilsfähige Kind kann die Verweigerung der Anhörung mit Beschwerde anfechten.

68 Botschaft, s. 930.

ZGB Art. 268a^{bis}/3'te ise ayırt etme gücüne sahip olan çocuğun dinlemeden kaçınma kararına itiraz edebileceği düzenlenmiştir.

4. Çocuğun Temsili

Evlad edinme prosedüründe çocuğun temsili hususu yapılan kanun değişikliğinde getirilen yeni bir düzenleme olan ZGB Art. 268a^{ter}69 maddesinde düzenlenmiştir. Madde üç fıkradan müteşekkil olup, ilk fıkrasında evlat edinme prosedüründe yetkili kantonal makamın gerekli olması halinde çocuğun temsiline karar vereceğini ve bakım ve hukuki konularda tecrübeli bir kişiyi tayin etmesini düzenlemiştir. Söz konusu hükümde Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Konvansiyonu Art. 12'ye uygun olarak gerekli görüldüğünde çocuğun temsil edileceği (kayım ataması) düzenlenmiştir⁷⁰. Bu durumun üvey çocuğun evlat edinilmesinde çocuğun menfaatlerinin ana veya babası tarafından yeterli şekilde korunamadığı durumlarda da geçerli olabileceği ifade edilmiştir⁷¹. Bunun gibi üvey çocukların evlat edinilmesinde de öz ana baba arasında önemli anlaşmazlık ve baskı durumları bulunabileceği; bu nedenle de çocuğa bir temsilci (kayım) atanmasının doğru olacağı ifade edilmiştir⁷².

Art. 268a^{ter}/2'de ayırt etme gücüne sahip olan çocuğun temsili için talepte bulunması durumunda buna karar verilmesinin zorunlu olduğu düzenlenmiştir.

Art. 268a^{ter}/3'te ise ayırt etme gücüne sahip küçüğün temsilci (kayım) atanmamasına karar verilmemesi halinde bu karara itirazda bulunabileceği hükme bağlanmıştır.

5. Aile Üyelerinin Görüşünün Alınması

Evlad edinme ilişkisinin taraflarının yakınlarının evlat edinme konusundaki görüşünün alınması ZGB Art. 268a^{quater}73'de üç madde halinde düzenlenmiştir.

69 ZGB Art. 268a^{ter}:

1 Die für das Adoptionsverfahren zuständige kantonale Behörde ordnet wenn nötig die Vertretung des Kindes an und bezeichnet als Vertretung eine in fürsorgerischen und rechtlichen Fragen erfahrene Person.

2 Stellt das urteilsfähige Kind Antrag auf eine Vertretung, so ist diese anzuordnen.

3 Das urteilsfähige Kind kann die Nichtanordnung mit Beschwerde anfechten.

70 Botschaft, s. 931. Ayrıca bkz. Botschaft, s. 912.

71 Botschaft, s. 931.

72 Botschaft, s. 912.

73 ZGB Art. 268a^{quater}:

1 Haben die adoptionswilligen Personen Nachkommen, so ist deren Einstellung zur Adoption zu würdigen.

2 Vor der Adoption einer volljährigen Person zusätzlich zu würdigen ist die Einstellung:

1. des Ehegatten oder der eingetragenen Partnerin oder des eingetragenen Partners der zu adoptierenden Person;

Maddenin ilk fıkrasında kısmen değişiklik yapılmıştır. Bunun dışında getirilen düzenlemeler yenidir.

ZGB Art. 268a^{quater}/1 hükmünde evlat edinmek isteyen kişilerin alt soynun bulunması halinde bu kişilerin evlat edinmeye dair görüşünün alınması gerektiği ifade edilmiştir. Bu fıkra değişiklikten önce ZGB Art. 268a/3 olarak ZGB'de yer almaktaydı. Bu fıkarda yapılan değişiklik, amaca uygun biçimde “evlat edinen ana baba (*Adoptiveltern*)” ibaresi yerine “evlat edinmek isteyen kişiler (*adoptionswilligen Personen*)” ibaresinin kullanılması olmuştur.

ZGB Art. 268a^{quater}/2'de ise evlat edinilen kişinin ergin bir kişi olması durumunda ZGB Art. 268a^{quater}/1'e ek olarak evlat edinmeden önce görüşünün alınması gereken kişilerin kimler olduğu düzenlenmiştir. Fıkarda bu kişilerin kimler olduğu üç bent halinde belirtilmiştir.

ZGB Art. 268a^{quater}/2 bent 1 uyarınca evlat edilecek kişinin eşi veya kayıtlı birliktelik yaşadığı kişinin; ZGB Art. 268a^{quater}/2 bent 2 uyarınca evlat edinilen kişinin öz ana babasının; ZGB Art. 268a^{quater}/2 bent 3 uyarınca ise yaşları veya diğer önemli sebepler aksini göstermedikçe evlat edinilen kişinin altsoyunun evlat edinme konundaki görüşü alınması gereklidir.

Görüşünün alınması gereken kişiler açısından dikkat çeken bir husus, ergin bir kişinin altsoyunun varlığını Kanun koyucunun bir evlat edinme engeli olmaktan çıkarıp, altsoyunu sadece görüşü alınacak kişiler konumuna getirmiş olmasıdır. Zira değişiklikten önce ZGB Art. 266 uyarınca evlat edinenin alt soynun bulunmaması evlat edinmenin bir şartını oluşturmaktaydı. Kanun koyucu evlat edinme şartı olmaktan çıkarması sebebiyle ergin kişinin evlat edilmesini kolaylaştırmış, buna karşılık ergin kişinin altsoyunun da görüşünün alınmasına yeni düzenlemede yer vermek suretiyle bu kişileri tamamen etkisiz hale getirmekten de kaçındığı görülmektedir.

ZGB Art. 268a^{quater}/3 hükmünde ise evlat edinme kararının mümkün ise maddede sayılan ve fikirleri alınması gereken kişilerle paylaşılması düzenlenmiştir. Küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin prosedürün tamamlanmış bulunduğundan öz ana babanın haberdar olmayabileceği; bu durumun miras hukuku bakımından önem arz sebebiyle evlat edinme kararının ilgililere bildirilmesinde menfaatleri bulunduğu ifade edilmiştir⁷⁴.

2. der leiblichen Eltern der zu adoptierenden Person; und

3. der Nachkommen der zu adoptierenden Person, sofern nicht ihr Alter oder andere wichtige Gründe dagegen sprechen.

3 Der Adoptionsentscheid ist diesen Personen, sofern möglich, mitzuteilen.

74 Botschaft, s. 931.

E. Evlat Edinmenin Gizliliği

Evlat edinmenin gizliliği ZGB Art. 268b⁷⁵'de düzenlenmiştir. Değişiklikten önce evlat edinmenin gizliliği tek fıkrada düzenlenmiş iken değişiklik ile üç fıkrada ve daha ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Değişiklikten önceki maddede evlat edinen ana babanın muvafakati olmaksızın bu kişilerin, çocuğun öz ana babasına açıklanamayacağı düzenlenmişti. Bu hükmün geçmişte 1972 revizyonunda, tam evlat edinmeye (*volladoption*) dair yeniliğe destek olmak ve öz ana babanın çocuk ve evlat edinen ana baba arasındaki ilişkiye müdahalesine engel olmak için kabul edildiği ifade edilmiştir⁷⁶. Yakın zamanlarda ise tam evlat edinmenin mutlak yapısının ve bununla aynı zamanda evlat edinmenin gizliliğinin kaldırılması veya en azından yumuşatılması üzerindeki tartışmalar artmıştır⁷⁷. Bu kapsamda evlat edinme durumunda bile öz ana baba ile veya diğer eski akrabalar ile irtibatın çocuğun menfaatine olabileceği ifade edilmiştir⁷⁸.

Değişiklikten sonraki ZGB Art. 268b/1 uyarınca evlat edinilen çocuğun ve evlat edinen ana babanın evlat edinmenin gizliliğinin korunmasını talep etme hakkına sahip olduğu düzenlenmiştir. Bu, değişiklik ile birlikte getirilmiş yeni bir hükümdür. Bu fıkra ile evlat edinmenin gizliliğine ilişkin kanuni kuralın, içerik ve kapsama ilişkin temel bir hüküm ile tamamlandığı ifade edilmiştir⁷⁹.

Değişiklikten sonraki ZGB Art. 268b/2 hükmü, değişiklikten önceki hüküm gibi çocuğun öz ana babasına bilgi verilmesini ele almakla beraber, yeni hüküm çok daha ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Bu hükme göre küçük çocuğun ve onun evlat edineni olan ana babanın kimliğini belirtici bilgiler, ancak çocuğun ayırt etme gücüne sahip olması ve hem evlat edinen ana babanın hem de çocuğun açıklamaya rıza göstermesi halinde öz ana babaya açıklanabilir. Görüldüğü üzere eski hükümde sadece evlat edinen ana babanın açıklanması ve bunun için sadece onların rızasının gerekmesi söz konusuydu. Yeni düzenlemede bu kapsama çocuk hakkında bilgiler ve ayırt etme gücüne sahip olması durumunda onun

75 ZGB Art. 268b:

1 *Das Adoptivkind und die Adoptiveltern haben Anspruch auf Wahrung des Adoptionsgeheimnisses.*

2 *Identifizierende Informationen über das minderjährige Kind oder über seine Adoptiveltern dürfen den leiblichen Eltern nur bekannt gegeben werden, wenn das Kind urteilsfähig ist und die Adoptiveltern sowie das Kind der Bekanntgabe zugestimmt haben.*

3 *Identifizierende Informationen über das volljährige Kind dürfen den leiblichen Eltern sowie deren direkten Nachkommen bekannt gegeben werden, wenn das Kind der Bekanntgabe zugestimmt hat.*

76 Botschaft, s. 913.

77 Botschaft, s. 913.

78 Botschaft, s. 913

79 Botschaft, s. 932.

da rızasının aranması da dahil olmuştur. Çocuk ayırt etme gücüne sahip olmadan bilgi verilmesi mümkün değildir⁸⁰. Ayrıca verilecek bilgiler “kimliği belirtici bilgiler (*identifizierende Informationen*)” şeklinde düzenlenerek, kapsayıcı bir korumanın sağlanmasının amaçlandığı görülmektedir. Bu kavramdan anlaşılması gerekenin, hakkında bilgi sorulan kişiye dair doğrudan çıkarsama yapılacak bilgiler olduğu ifade edilmiştir⁸¹. Söz konusu bilgi kişinin açık kimliği olabileceği gibi kişinin onun vasıtasıyla kolaylıkla bulunabileceği bilgiler de olabilir⁸². Gerekçede bu son duruma örnek olarak, bir köyde doktorluk yapan evlat edinilen babanın yaşadığı köyün ve mesleğinin bilgisinin verilmesi gösterilmiştir⁸³.

ZGB Art. 268b/3 hükmünde ise ergin bir çocuk hakkında bilginin verilmesi hususu düzenlenmiştir. Buna göre, ergin çocuğun kimliğini belirtici bilgiler çocuğun açıklamaya rıza göstermesi halinde hem öz ana babasına hem de doğrudan altsoyuna açıklanabilir. Görüldüğü üzere kanun koyucu ergin bir evlat edinilenin varlığı halinde onu evlat edinilen kişilerin rızasını aramamış, sadece evlat edinilenin rızasının varlığını yeterli görmüştür. Altsoyuna açıklanmasının gerekçesi olarak uygulamanın, kişilerin evlat edinilmesine izin verilen kardeşleri üzerinde ve nerede buldukları hakkında bilgi sahibi olmalarında menfaatlerinin bulunduğunu gösterdiği; öz ana babanın ölmesi halinde bu kişilerin talepte bulunanların ortak ana babalarını bulmaları veya onlar hakkında bilgi almalarına dair hukuki bir talep ve dolayısıyla şansları kalmadığı vurgulanmıştır⁸⁴.

F. Evlat Edinme, Öz Ana Baba ve Altsoy Hakkında Bilgi

ZGB Art. 268c⁸⁵ maddesinde evlat edinme konusunda bilgi verilmesi hususu düzenlenmiştir. Değişiklikten önceki gibi üç fıkradan oluşan maddenin başlığında ve içeriğinde değişiklikler yapılmıştır. Değişiklikten önce “Öz Ana Ba-

80 Botschaft, s. 932.

81 Botschaft, s. 932.

82 Botschaft, s. 932.

83 Botschaft, s. 932.

84 Botschaft, s. 914.

85 ZGB Art. 268c:

1 Die Adoptiveltern haben das Kind entsprechend seinem Alter und seiner Reife über die Tatsache seiner Adoption in Kenntnis zu setzen.

2 Das minderjährige Kind hat Anspruch auf Auskunft über seine leiblichen Eltern, soweit dadurch keine Rückschlüsse auf deren Identität möglich sind. Identifizierende Informationen erhält es nur, wenn es ein schutzwürdiges Interesse nachweisen kann.

3 Das volljährige Kind kann jederzeit verlangen, dass ihm die Personalien seiner leiblichen Eltern und weitere Informationen über diese bekannt gegeben werden. Ausserdem kann es verlangen, dass ihm Informationen über direkte Nachkommen seiner leiblichen Eltern bekannt gegeben werden, wenn die Nachkommen volljährig sind und der Bekanntgabe zugestimmt haben.

banın Kimlik Bilgileri Hakkında Bilgi” olan madde başlığı, “Evlat Edinme, Öz Ana Baba ve Altsoyu Hakkında Bilgi” şeklinde değiştirilmiştir. Değişiklikten sonra maddenin ilk fıkrasında evlat edinenlerin çocuğa bilgi verme yükümlülüğü düzenlenmiştir. Değişiklikten önceki ilk fıkra değişiklikten sonraki ikinci ve üçüncü fıkra olarak ve daha ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir. Değişiklikten önceki maddenin ikinci fıkrası değişiklik ile Kanundan çıkarılmış, üçüncü fıkra ise başka bir maddeye aktarılmıştır.

ZGB’den çıkarılan, değişiklikten önceki ZGB Art. 268c/2’de kendisi hakkında bilgi verilmesi talep edilen ana babanın konu hakkında bilgilendirilmesi ve onların evlatlık verdikleri çocukları ile irtibat kurmayı reddetmeleri halinde ne şekilde hareket edileceği düzenlenmişti. Değişiklikten önceki ZGB Art. 268c/2’nin birinci cümlesinde talep edilen bilgiye sahip olan makamın veya merciinin bilgiyi paylaşmadan önce öz ana babaya mümkün olduğu ölçüde bilgi vermesi gerektiği düzenlenmişti. Fıkranın ikinci cümlesinde ise bu kişilerin kişisel irtibatı reddetmeleri halinde, çocuğa buna dair bilgi verilmesinin ve öz ana babanın kişilik hakkına çocuğun dikkatinin çekilmesinin zorunlu olduğu düzenlenmişti. Değişiklikten sonra söz konusu hüküm ZGB Art. 268d/3 olarak düzenlenmiştir.

Değişiklikten önceki ZGB Art. 268c/3 ise ZGB Art. 268d/4 olarak yeniden düzenlenmiştir.

Değişiklikten önceki ZGB Art. 268c/1 hükmü, çocuğun on sekiz yaşını doldurması halinde öz ana babasının kimlik bilgilerini her zaman talep edebileceğini; korunmaya değer menfaatinin bulunması halinde ise daha önce de bilgi talep edebileceğini düzenlenmişti. Yukarıda da belirtildiği üzere bu hüküm değişiklikten sonra ZGB Art. 268c/2 ve ZGB Art. 268c/3 olarak iki farklı hükümde düzenlenmiştir.

Değişiklik ile getirilmiş yeni bir hüküm olan ZGB Art. 268c/1 çocuğun evlat edinme hakkında bilgilendirilmesine ilişkin olarak onu evlat edinenlere getirilen bir yükümlülüğü düzenlemiştir. Bu hükme göre evlat edinen ana babanın çocuğa yaşına ve olgunluğuna uygun olarak evlat edinme olayı hakkında bilgi vermek zorunda olduğu hüküm altına alınmıştır.

Görüldüğü üzere değişiklikten önce evlat edinme hakkında bilginin talep edilmesi halinde verilmesinin düzenlemesine karşın, değişiklikten sonra bu husus bir zorunluluk haline getirilmiştir. Ayrıca çocuğun talebi bir şart olmaksızın çıkarılmıştır. Söz konusu talebin İsviçre Federal Anayasası Art. 10 uyarınca kişinin kökenini bilme hakkının bir parçası olduğu ifade edilmiştir⁸⁶. Madde

86 Botschaft, s. 932.

gerekçesinde söz konusu bilgi vermenin ne zaman ve ne şekilde olacağını evlat edinen ana babanın serbestçe seçebilecekleri vurgulanmıştır⁸⁷. Bunun dışında evlat edinen ana babanın bu konudaki ihmeline hükümde bir sonucun bağlanmadığına da işaret edilmiştir⁸⁸. Diğer yandan ZGB Art. 268c hükmünde ergin çocuğun kökenini bilmeye ilişkin mutlak bir hakkı olmasına karşın öz ana babanın çocuğun kimliğini bilmeye ilişkin sınırlı bir talep hakkı bulunduğu belirtilmiştir⁸⁹. Söz konusu farklılığın gerekçeleri olarak çocuğun menfaatinin üstünlüğü ve öz ana babanın irtibata geçebilme için gerekli bilgileri öğrenmelerine ilişkin anayasal bir hakkın bulunmaması gösterilmiştir⁹⁰.

Değişiklikten sonraki ZGB Art. 268c/2'nin ilk cümlesinde küçük çocuğun, kimlikleri hakkında bir sonuca varamaması halinde, öz ana babasına dair bilgi talebinde bulunma hakkının bulunduğu ifade edilmiştir. Fıkranın ikinci cümlesinde ise kimlik belirtici bilgilerin ancak korunmaya değer menfaatin ispatlanması durumunda alınabileceği düzenlenmiştir.

Değişiklikten sonraki ZGB Art. 268c/3'ün ilk cümlesinde ergin bir çocuğun, öz anne babasının kimlik bilgilerinin ve onlar hakkındaki diğer bilgilerin kendisine açıklanmasını isteyebileceği belirtilmiştir. Fıkranın ikinci cümlesinde ise bu kişiye öz ana babasının doğrudan mirasçılarının, bu kişiler ergin ise ve rızaları bulunmakta ise, açıklanmasının talep edilebileceği düzenlenmiştir. Söz konusu fıkranın ergin çocuğun öz ana babasının kimlik bilgilerine ilişkin mutlak talebini içerdiği ifade edilmiştir⁹¹. İlgili makamın, kimlik bilgilerinin açıklanmasından önce mümkün olması halinde öz ana baba ile irtibata geçeceği ve öz ana babanın kendileri ile temas kurulmasını istememesi halinde kimlik bilgilerinin açıklanmasını reddetme hakkının kişilik hakkı kapsamında mevcut olduğu gerekçede vurgulanmıştır⁹².

Görüldüğü üzere İsviçre Medeni Kanunu'nun evlatlığın öz ana babası arasındaki ilişkinin sonradan kurulmasında iki tarafın da hak ve menfaatlerini dikkate alan yaklaşımı söz konusudur. Bir taraftan çocuğun kökenini bilme anayasal hakkının korunması temin edilmiş diğer taraftan bu ilişkiyi kurmaktan kaçınmak istemeleri halinde ana babanın kişilik hakları gerekçe gösterilerek çocuğun talebine sınırlama getirilmiştir. Türk Medeni Kanunu ise İsviçre düzenlemesinden farklı olarak çocuğun öz ana babası ile soybağı ilişkisini bü-

87 Botschaft, s. 932.

88 Botschaft, s. 932.

89 Botschaft, s. 914.

90 Botschaft, s. 914.

91 Botschaft, s. 933.

92 Botschaft, s. 933.

tünüyle koparmamıştır. TMK m. 314/5 gereğince miras veya başka haklarının zedelenmemesi, aile bağlarının devam etmesi için nüfus sicilinde naklen geldiği aile kütüğü ile evlat edinmenin aile kütüğüne evlat edinme bilgisi düşülmek suretiyle her türlü bağın kurulmasına imkân tanınmıştır. Çocuğun kökenini öğrenme hakkı kişisel ilişki kurulmasından kaçınmak isteyen ana babanın kişilik hakkından yeğ tutulmuştur. Kanaatimizce kanunumuzun sistemi çocuk yararı ilkesini daha isabetli biçimde korumaktadır.

G. Kantonal Bilgi Mercii ve Arama Hizmeti

Değişiklik ile ZGB'ye eklenen Art. 268d⁹³ maddesinde evlat edinme ilişkisinin tarafları olan kişiler hakkında bilgi paylaşımı, bunun hangi makamlar tarafından yapılacağı ve hangi koşullarla yapılabileceği düzenlenmiştir.

ZGB Art. 268d/1 hükmü öz ana baba, bunların alt soyu ve çocuk hakkında bilginin evlat edinme sürecinde yetkili kantonal makam tarafından verileceği düzenlenmiştir. Bu şekilde bir makamın görevlendirilmesinin gerekçesi olarak, araştıran kişilerin evlat edinme hakkında bilgi sahibi olmasının kolaylaştırılması olduğu ifade edilmiştir⁹⁴. Söz konusu görev için en elverişli olanın ise evlat edinme sürecinde yetkili olan kurum olduğu ifade edilmiştir⁹⁵.

ZGB Art. 278d/2 hükmü uyarınca ise ilgili makamın, bilgi talebinden etkilenen kişiyi bilgilendireceği ve gerekli olması halinde talepte bulunan kişi ile irtibata geçmek konusunda rızasını alacağı ifade edilmiştir. Maddede ayrıca kantonal makamın bu görevi özel bir arama servisine devredebileceği düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm bir bilgi talebinde bulunulması halinde ne şekilde hareket edileceğini düzenlemektedir⁹⁶.

ZGB Art. 268d/3 hükmü değişiklikten önce ZGB Art. 268c/2'de düzenlenmişti. Değişik ile getirilen mevcut hükme göre, bilgi talebinden etkilenen kişinin kişisel irtibatı reddetmesi halinde, kantonal makamın veya arama servisinin ta-

93 ZGB Art. 268d:

1 Auskunft über die leiblichen Eltern, über deren direkte Nachkommen sowie über das Kind erteilt die für das Adoptionsverfahren zuständige kantonale Behörde.

2 Die Behörde informiert die vom Auskunfts-gesuch betroffene Person über das Gesuch und holt, wo nötig, deren Zustimmung zur Kontaktaufnahme mit der gesuchstellenden Person ein. Sie kann diese Aufgaben an einen spezialisierten Suchdienst übertragen.

3 Lehnt die vom Auskunfts-gesuch betroffene Person den persönlichen Kontakt ab, so informiert die Behörde oder der beauftragte Suchdienst die gesuchstellende Person darüber und macht diese auf die Persönlichkeitsrechte der vom Auskunfts-gesuch betroffenen Person aufmerksam.

4 Die Kantone bezeichnen eine Stelle, welche die leiblichen Eltern, deren direkte Nachkommen sowie das Kind auf Wunsch beratend unterstützt.

94 Botschaft, s. 933.

95 Botschaft, s. 933.

96 Botschaft, s. 933.

lepte bulunan kişiyi bu hususta bilgilendireceğini ve ayrıca o kişinin dikkatini, söz konusu hususun bilgi talebinden etkilenen kişinin kişilik hakkına ilişkin olduğuna çekeceği düzenlenmiştir. Madde gerekçesinde öz ana babanın çocukla irtibatı reddetmesi halinde bile çocuğun, ana babasının kendi doğumu esnasındaki kimlik bilgilerini alma hakkının bulunduğu, çocuğunun kökenini bilme hakkı vurgulanarak ifade edilmiştir⁹⁷. Çocuğun kimlik belirtici bilgilerin açıklanmasını reddetmesi durumunda ise herhangi bir bilginin verilmeyeceği belirtilmiştir⁹⁸.

Değişiklikten önce ZGB Art. 268c/3'te yer verilmiş olan ZGB Art. 268d/4'te ise kantonların öz ana babanın, onların altsoyunun veya çocuğun isteği üzerine onlara, bilgi edinmek konusunda yönlendirerek gerekli desteği sağlayacak bir merciin tayin edilmesini düzenlenmiştir.

H. Öz Ana Baba ile Kişisel İlişki

Küçük çocuk ile öz ana baba arasında kişisel ilişkinin kurulması ve düzenlenmesine ilişkin ZGB Art. 268e⁹⁹ değişiklikten önce ZGB'de yer almayan yeni bir hükümdür.

ZGB Art. 268e/1'de kişisel ilişkinin kurulmasının koşulları belirtilmiştir. Fıkranın ilk cümlesinde, evlat edinen ana baba ve öz ana babanın, küçük çocuk ile öz ana baba arasında uygun kişisel ilişkinin kurulmasına ilişkin bir talep hakkının tanınmasını kararlaştırabileceği düzenlemiştir.

Fıkranın ikinci cümlesinde, kişisel ilişki kurulmasına ilişkin anlaşmanın veya bunda yapılan değişikliğin çocuğun yerleşim yerindeki Çocuk Koruma Dairesi'nin onayına sunulması gerektiği düzenlenmiştir. Söz konusu anlaşmanın tek taraflı olarak değiştirilmesi veya sona erdirilmesi mümkün değildir¹⁰⁰. Söz konusu anlaşmanın büyük uyumsuzluk potansiyeli içeren karmaşık durumlara ilişkin olması sebebiyle, kişilerin farkında olmaksızın evlat edinmeden beklentilerinin sapma

97 Botschaft, s. 934.

98 Botschaft, s. 934.

99 ZGB Art. 268e:

1 Die Adoptiveltern und die leiblichen Eltern können vereinbaren, dass den leiblichen Eltern ein Anspruch auf angemessenen persönlichen Verkehr mit dem minderjährigen Kind eingeräumt wird. Diese Vereinbarung sowie ihre Änderung sind der Kindesschutzbehörde am Wohnsitz des Kindes zur Genehmigung zu unterbreiten. Die Kindesschutzbehörde oder eine beauftragte Drittperson hört das Kind vor dem Entscheid in geeigneter Weise persönlich an, sofern dessen Alter oder andere wichtige Gründe nicht dagegen sprechen. Ist das Kind urteilsfähig, so bedarf die Vereinbarung seiner Zustimmung.

2 Ist das Kindeswohl gefährdet oder besteht Uneinigkeit über die Umsetzung der Vereinbarung, so entscheidet die Kindesschutzbehörde.

3 Das Kind kann den Kontakt zu den leiblichen Eltern jederzeit verweigern. Gegen seinen Willen dürfen die Adoptiveltern auch keine Informationen an die leiblichen Eltern weitergeben.

100 Botschaft, s. 934.

ihtimali bulunduğundan, Daire'nin anlaşmayı veya değişikliği onaylamadan önce ilgili kişilerin söz konusu anlaşma hükümlerinin uygulanmasının doğuracağı sonuçların bilincinde olduklarını teyit etmesi gerektiği belirtilmiştir¹⁰¹.

Fıkranın üçüncü cümlesinde, karardan önce, Çocuk Koruma Dairesi'nin veya görevlendirilmiş bir üçüncü kişi tarafından, çocuğun yaşı veya diğer önemli sebepler aksini belirtmedikçe, uygun bir biçimde kişisel olarak dinlenmesi gerektiği hükme bağlanmıştır.

Fıkranın son cümlesinde ise çocuğun ayırt etme gücüne sahip olması durumunda kişisel ilişkinin onunu muvafakatini gerektireceği ifade edilmiştir.

ZGB Art. 268e/2'de çocuğun menfaatinin tehlikeye düşmesi veya anlaşmanın uygulanması hakkında taraflar arasında anlaşmazlık ortaya çıkması halinde Çocuk Koruma Dairesi'nin konu hakkında karar vereceği düzenlenmiştir. Evlat edinen ana babanın, öz ana baba ile kişisel irtibatının çocuğun menfaatinin zedelemesi durumunda veya tam tersine öz ana babanın, evlat edinen ana babanın anlaşmaya uymaması veya yanlış uygulaması halinde Daire'yi bu konuda bilgilendirmek zorunda olduğu belirtilmiştir¹⁰². Bu durumda Daire'nin çocuğun menfaatinin göz önüne alarak anlaşma hükümlerinin devam edip etmeyeceğine veya hangi biçimde devam edeceğine karar vereceği ifade edilmiştir¹⁰³.

ZGB Art. 268e/3'ün ilk cümlesine göre çocuğun öz ana babası ile irtibattan her zaman kaçınabileceği düzenlenmiştir. Fıkranın ikinci cümlesinde ise evlat edinen ana babanın, çocuğun isteği hilafına öz ana babasına bilgi vermeye devam edemeyecekleri ifade edilmiştir. Söz konusu fıkra ile söz konusu anlaşmanın varlığına rağmen çocuğun bu noktada bir yükümlülük altında olmadığı vurgulanmıştır¹⁰⁴. Ayrıca çocuğun iradesi hilafına, evlat edinen ana babanın öz ana babaya çocuğun karnesi, kişisel fotoğrafları gibi bilgileri de vermeye devam edemeyeceği ifade edilmiştir¹⁰⁵.

I. Evlat Edinmenin İptali

1. İptal Sebepleri

Evlat edinmenin iptali sebepleri iki madde halinde ZGB Art. 269 ve Art. 269a'da düzenlenmiştir. Kanun koyucu rızanın eksikliğini ve diğer eksiklikleri ayrı ayrı maddeler olarak düzenlenmiştir. İptal sebepleri yapılan değişiklikten etkilenmemiş mevcut halini muhafaza etmiştir.

101 Botschaft, s. 934.

102 Botschaft, s. 934.

103 Botschaft, s. 934.

104 Botschaft, s. 934.

105 Botschaft, s. 934.

2. Dava Açma Süresi

Dava açma süresine ilişkin olan ZGB Art. 269b'de herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

J. Çocukların Evlat Edinilmesine Aracılık

Çocukların evlat edinilmesinde aracılık edilmesini düzenleyen ZGB Art. 269c herhangi bir değişikliğe uğramamıştır.

Sonuç

İsviçre Medeni Kanunu'nda yapılan değişiklikler özetle şu başlıklarda toplanabilir: a. Evlat edinme talebinde bulunabilecek kişilerin çerçevesi genişletilmiştir. b. Birlikte evlat edinenlerin ortak hayat sürmeleri şartı getirilmiştir. c. Evlat edinme talebinde bulunanlarda aranan asgari yaş düşürülmüş; azami yaş öngörülmüş; asgari yaş ile beraber evlat edinenle evlatlık arasında bulunması gereken asgari yaş sınırlaması çocuk yararı gözetilerek göz ardı edilmesine imkân tanınmıştır. d. Öz ana babaya kişilik hakkı gerekçesiyle evlatlık verdikleri çocukla kişisel ilişki kurulmasından ve bilgi paylaşımından kaçınma hakkı verilmiştir.

İlk olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararları doğrultusunda temel insan haklarını sağlamak gerekçesiyle eşcinsel birlikteliklerin ve evlilik benzeri birlikteliklerin de evlat edinmelerine izin verilmesi yerinde olmamıştır. Aile düşüncesinin batı toplumlarında uğradığı erozyon etkisiyle eşcinsel birlikteliklerin ve evlilik benzeri hayat ortaklıklarının, ancak bir ailenin sahip olması gereken hukuki statüye kavuşturulması bir çocuğun ruhsal gelişimi açısından sakıncalıdır. Toplumumuz bakımından çekirdek aile olarak tarif edilen ve anne, baba ve çocuklardan oluşan aile yerine yapay olarak ikame edilen ve aynı çatı altında bir arada, "aile gibi" yaşamaları beklenen bu yapı içerisinde sağlıklı nesillerin gelişmesi mümkün değildir. Yetişkinler bir yana özellikle çocukların kanaatimuzce insan tabiatına aykırı bir hayat tarzı sürdüren kişilerin yanında yetişmesine izin vermek esasen doğrudan çocuk yararı ilkesine aykırılık teşkil eder.

Birlikte evlat edinenlerin evli olmalarının yeterli görülmeyip bunların ortak hayatı aynı çatı altında sürdürmelerinin kanuni düzenlemeye konu olması önem arz etmektedir. Çalışmamızda da belirttiğimiz gibi, çocuk yararı gözetilerek gerek sosyal inceleme raporunda uzmanlar tarafından gerekse hukukumuz bakımından evlat edinmeye karar verecek hâkim tarafından bu husus uygulamada dikkate alınmakla beraber bu konuda bir değişiklik yapılması ve birlikte evlat edinenlerin fiilen aynı evde ortak hayatı sürdürüyor olmalarının zorunlu tutulması yararlıdır. Düzenli ve kesintisiz bir ortak aile hayatı içinde büyümenin çocuk yararına olacağı kanaatindeyiz.

Diğer yandan yaş konusunda yapılan değişikliklerle beraber asgari yaşta her iki ülke hukukları yakın sınırlar öngörmüş bulunmaktadır. Bu bakımdan hukukumuzdaki evlat edinende aranan asgari otuz yaş ve evlat edinenle evlatlık arasındaki asgari on sekiz yaş sınırının daha aşağı çekilmesinde dikkate değer bir yararın bulunmadığı kanaatindeyiz. Ancak hukukumuzda mevcut olmayan evlat edinenle evlatlık arasında bulunması gereken azami yaş olarak kırk beş yılın kanaatimizce İsviçre’de olduğu gibi bizim hukukumuzda da öngörülmesinde ana baba - çocuk ilişkisi kurulması bakımından yararlı olur. Bununla beraber İsviçre’deki “esneklik yokluğu”nu gidermek üzere; çocuk yararı göz önüne alınarak yaş ile ilgili sınırlamaların göz ardı edilmesine imkân tanınması da somut olay şartları çerçevesinde hakkaniyetli sonuçlar ortaya çıkmasına elverişli olduğu; bu sebeple benzer bir düzenlemeye hukukumuzda da gidilmesinde yarar olduğu kanaatindeyiz.

Nihayet kökenini öğrenme hakkı çerçevesinde öz ana babasına, onlara ait bilgilere ulaşmak isteyen çocuğa karşı öz ana babanın kişilik hakkının korunması gerekçesiyle bundan kaçınma, sınırlı bilgi verilmesini isteme yönündeki değişiklikler çocuk yararı ilkesi ile bağdaşmadığı, kişinin kökenini öğrenme, akrabalarını tanıma ve ilişki kurma hakkını ihlâl etmektedir. Kanunumuzun mevcut, evlat edinilmiş çocuğun geldiği aile kütüğü ve evlat edinenle kurmuş olduğu aile kütüğü arasındaki rabitanın kurulması konusundaki yaklaşımı devam ettirilmeli; evlatlık olduğunu öğrenen çocuğun öz ana babasını tanıma ve onlarla kişisel ilişki kurma yönündeki talebinin önünde hiçbir hukuki engel mevcut olmamalıdır.

KAYNAKLAR

- Botschaft zur Änderung des Schweizerischen Zivilgesetzbuches (Adoption), (Botschaft), <https://www.admin.ch/opc/de/federal-gazette/2015/877.pdf> (19.11.2019).
- Büchler, Andreas/ Raveane, Zeno, “Die Volljährigen Adoption nach Rediviertem Recht”, *Aktuelle Juristische Praxis*, Yıl 27, Sayı 2018/6, s. 689-699.
- Dural, Mustafa, “İsviçre’de Eşcinsel Hayat Ortaklıklarının Düzenlenişi”, *Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Yıl 2013, Cilt 8, s. 927-936.
- Hausheer, Heinz; Geiser, Thomas; Aebi-Müller, Regina E., *Das Familienrecht des schweizerischen Zivilgesetzbuches*, Vierte Auflage, Stämpfli Verlag, Bern, 2010.